

Tetjana Bednářová

80. výročí založení
Sdružení ukrajinských žen
v Československu
(České republice)

Tetjana Bednářová

**80. výročí založení
Sdružení ukrajinských žen
v Československu
(České republice)**

*„Kdo nezná bližních svých,
nezná ani sebe sám,
a jakož poznání sebe samého,
podle úsudku starých mudrců,
jest počátkem moudrosti,
tak i poznání sousedů,
třebas na kraji světa bydlících
– neb pokolení lidské sousedí
na tomto světě – jest podnět a krok
k osvícenosti národní.“*

František Palacký

Obraz na obálce: malíř Vasil Lopata, Kyjiv

© Tetjana Bednářová, Praha 2002

Translation © Nikolaj Savický, Praha 2002

Obsah

<i>Předmluva – Gender v ukrajinském pojetí</i>	4
<i>(Jaroslav Balvín)</i>	
Historie a současnost Sdružení ukrajinských žen v Československu (České republice)	5
Významné členky našeho sdružení	22
Zina Genyk–Berezovská – známá i neznámá	22
Dr. Olha Dutková – čestná členka SFUŽO	24
Mgr. Lidija Rajčincová	27
Mikromuzeum rodiny Horových v Praze	28
Marija Stefanija Stefanjuková	30
Dodatky	31

Předmluva

GENDER V UKRAJINSKÉM POJETÍ

Docentka Tetjana Bednářová, předsedkyně Sdružení Ukrajinek v České republice a známá specialista Karlovy univerzity v oboru pedagogiky, předkládá čtenářské veřejnosti již několikáté dílo, které si zaslouhuje pozornosti nejenom svým odborným a historizujícím zaměřením, ale zejména hodnotami, které jsou vlastní příslušníkům jiné národnosti. Zaměření na téma historie ukrajinských žen v Československu v posledních osmdesáti letech ukazuje na přístupu ukrajinských žen, jak obtížná, ale zároveň i potřebná pro optimální rozvoj celé společnosti je úloha ženy v jejím snažení o rovnost zacházení a rovnost příležitostí (moderně nazývané anglickým slovem „gender“).

Role ženy je ve společnosti nezastupitelná, nejenom v jejích „tradičních rolích“, ale i v životě společenském, spolkovém, vědeckém. Z celé práce jasně vyplývá pokroková role ukrajinských žen, které po emigraci zapříčiněné revolučními událostmi v Rusku v letech 1917–1920 vstoupily do škol podporovaných československou vládou a pokračovaly ve své pedagogické a vědecké práci. Ženy to měly o to těžší, že kromě starostí s emigrací měly i starost o své rodiny. Tato starost nekončila v kruhu rodinném, ale měla charakter obecnější, směřující do budoucna ukrajinského národa, což doložily ukrajinské ženy založením Ukrajinské ženské národní rady pod vedením Sofije Rusovové. Tato rada byla součástí Mezinárodní ženské ligy míru.

Ukrajinské ženské hnutí mělo v Československu velkou tradici. Také proto po přerušení činnosti žen po roce 1948 mohl Spolek Ukrajinek v ČR navázat v roce 1992 na tuto tradici.

Velkým přínosem předkládané publikace je, že její hlavní váha spočívá v popisu aktivit současné organizace. Z hlediska pedagogického a etického je v třetí části publikace významné zařazení medailonů ukrajinských žen, které přinesly a přinášejí hodnoty do společného díla žen a mužů při rozvíjení demokratické, občanské společnosti.

Z hlediska dobré informovanosti o aktivitách národnostních menšin na území hl. m. Prahy je předkládané dílo příkladem toho, jak hl. m. Praha spolupracuje s národnostními menšinami a finančně podporuje i jejich publikační činnost, prospěšnou i pro rozvíjení multikulturní výchovy ve školách hl. m. Prahy.

Na závěr bych chtěl knihu doplnit o medailon ženy, který tam není. Je zvykem, že autorka si medailon sama nenapíše. Ale může to za ni udělat někdo jiný. Avšak zhodnotit roli a význam tak mnohorozměrné osobnosti, jakou je docentka Tetjana Bednářová, to by vyдалo na velkou stat či spíše publikaci. V každém případě Tetjana Bednářová symbolizuje svými vědeckými i organizačními aktivitami v Praze, v České republice i v zahraničí onu touhu a snahu ukrajinských žen po rovnosti příležitostí takovým způsobem, že její snažení a lidský osud vchází do velkého spektra jiných žen nejrůznějších národů a národností, které o tuto hodnotu usilují v celosvětovém měřítku. Právě to jsem měl na mysli, když jsem svou předmluvu nazval „Gender v ukrajinském pojetí“.

PhDr. Jaroslav Balvín, CSc.

Historie a současnost Sdružení ukrajinských žen v Československu (České republice)

Mezi nespočetnými oběťmi, které měla Ukrajina v boji za národní osvobození, zaujímají čestné místo představitelé diaspory, jejíž dějiny jsou součástí historie všeho ukrajinského národa. Značná část aktivních bojovníků za národní i sociální osvobození ukrajinského národa, kteří se podíleli na událostech let 1917–1920 ve východní a západní Ukrajině, byla nucena opustit vlast. Ukrajinskou politickou emigraci tvořili převážně představitelé národnostně uvědomělé inteligence – univerzitní profesori a učitelé, spisovatelé, inženýři, kněží a politici i vojenští činitelé Centrální rady, Hetmanské vlády, Direktorია UNR, studenti a školní mládež. Není divu, že po určité době adaptace na podmínky zahraničního života se nejuvědomělejší část ukrajinské emigrace, která i v cizině zůstala oddána ideám státní samostatnosti Ukrajiny a národně kulturního obrození ukrajinského národa, rozhodla využít intelektuální a sociální základnu v ukrajinském prostředí pro to, aby v zemích, v nichž se nacházela, zorganizovala ukrajinský vědecký a národně kulturní život. Obvykle mohla emigrace realizovat plodnou vědeckopedagogickou činnost pouze díky příznivě nakloněným vládám, politickým kruhům a veřejnosti zemí, v nichž emigranti pobývali. Takovou zemí se stala demokratická Československá republika, v jejímž v čele stál její první prezident, profesor, politik, filozof Tomáš Garrigue Masaryk, který přistupoval k ukrajinským emigrantům se sympatiemi a porozuměním, neboť nezapomínal na pomoc, kterou poskytla vláda UNR v letech 1917–1918 československému sboru. T. G. Masaryk všemožně napomáhal kulturnímu životu a národním tužbám Ukrajinců. Je možno bez přehánění tvrdit, že právě díky prezidentu T. G. Masarykovi po více než dvě desetiletí byla Praha, podle slov Oleksandra Olese, „kolébkou ukrajinské svobody, politickým, vědeckým a kulturním centrem ukrajinské duchovnosti“.

Československá vláda poskytla subvence na výstavbu ukrajinských vysokých škol (Ukrajinská svobodná univerzita, Ukrajinská vysoká škola pedagogická M. Drahomanova v Praze, Ukrajinská poděbradská akademie, Ukrajinský institut výtvarného umění), gymnázií, rozmanitých ukrajinských vědeckých a politických společností, sdružení, mezi nimiž byla i Ukrajinská ženská národní rada pod vedením Sofije Rusovové; tato rada byla součástí Mezinárodní ženské ligy míru a svobody. Ukrajinské ženské hnutí v Československu mělo velkou tradici.

V Praze a v Poděbradech existovala v prvních letech emigrace čtyři ženská ukrajinská sdružení: 1) Podpůrná ženská sekce při ukrajinském Společenském výboru, 2) Ukrajinský ženský svaz, 3) Pobočka Národní rady ukrajinských žen (předsedkyně S. Rusovová) a 4) Společnost ukrajinských studentek při Vysoké škole pedagogické (členkou byla i Olena Šovhenivová–Telihová, která věnovala svůj život i dílo trpčící Ukrajině. Nezištně se podílela na bouřlivých událostech a obětovala za svobodu Ukrajiny to nejdražší – život. V Babím jaru v Kyjivu stojí kříž, který zde byl

vztyčen u příležitosti 50. výročí její smrti). Všechny ženské organizace rozvinuly širokou kulturní i dobročinnou práci: s cílem národní výchovy založily dětský klub, pořádaly akademie v Praze, Poděbradech a Plzni, oslavy, pečovaly o ukrajinské hroby v cizině, organizovaly jídelnu s ukrajinskými pokrmy, bezplatně vydávaly obědy pro nemajetné emigranty, spolupracovaly a udržovaly styky se Svazem Ukrajinek ČSR, Ameriky, Kanady a Velké Británie. Zvlášť úzké byly kontakty Sdružení ukrajinských žen s představiteli československého ženského hnutí, především s předsedkyní ženské národní rady Františkou Plamínkovou, 1925–1939 senátorkou Národního shromáždění, popravenou za heydrichiády. U příležitosti jejího 60. jubilea jí zaslala S. Rusovová, předsedkyně Národní rady ukrajinských žen, blahopřání, které zakončila těmito slovy: „Vážíme si drahé jubilantky, máme ji rádi a nikdy nezapomeneme, že v nejtěžším okamžiku emigrantského života jsme pociťovali její pochopení pro těžké utrpení ukrajinského národa. Jednou, možná i v nedaleké budoucnosti, se před námi otevře brána Zlatohlavého Kyjiva a my přivedeme váženou paní do našeho Národního shromáždění a řekneme našim ženám: ‘Toto je velká občanka té Československé republiky, která v těžkých dobách, jediná v celé Evropě, se k nám chovala jako k bratrskému národu. Važte si jí a učte se od ní chápat politickoveřejné státní záležitosti naší Ukrajiny.’ Národní rada ukrajinských žen srdečně zdraví váženou paní senátorku a přeje jí dlouhá, dlouhá léta a dobré zdraví, aby mohla ještě dlouho vykonávat svoji užitečnou práci.“¹ Čestnou předsedkyní Svazu Ukrajinek Kanady byla zvolena Sofija Rusovová. Zvláštní zásluhou S. Rusovové je vypracování stanov Ukrajinského ženského svazu v Československu.

Jakožto dlouholetá předsedkyně Ukrajinské národní ženské rady, jakožto čestná členka Světového svazu Ukrajinek vystupovala S. Rusovová nejednou na tribunách ženských sjezdů (Vídeň 1923, Haag 1919, Poděbrady 1923, Řím 1923, Grenoble 1932, Luhačovice 1937), kde hovořila o těžkém postavení žen na Ukrajině, o represích proti ukrajinské inteligenci na sovětské Ukrajině, o hladomoru na Ukrajině, o statečnosti ukrajinských žen v odporu proti všem okupantům Ukrajiny – ruským, polským a rumunským. Jako představitelka UNR hovořila v r. 1919 na mezinárodním ženském kongresu v Haagu o skutečném stavu, v němž se nacházela Ukrajina. K dispozici veškerému tisku byla její pravdivá slova a na druhý den nebylo delegátky, která by nepřišla za představitelkou Ukrajiny se slovy soucitu s osudem ukrajinského národa, a holandský Červený kříž poskytl materiální pomoc hladovějícím v Katerynoslavské oblasti.

V r. 1923 v Římě na ženském kongresu učinil projev S. Rusovové o osudu ukrajinských žen na sovětské Ukrajině takový dojem, že všechen denní tisk uveřejnil její řeč. Každá delegátka měla hovořit 10 minut, ale S. Rusovová mluvila 15 minut a nikdo ji nepřerušil. Svoji promluvu zakončila slovy: „Ukrajinská žena, která jako jedna z prvních získala právo na vyšší vzdělání, je nyní nemůže obdržet v rodné zemi a musí je hledat v cizině... Denně spatřujeme před sebou boj, kdy ukrajinská

¹ Františka Plamínková, U příležitosti 60. jubilea. Vydav. Česko-ukrajinská kniha, Praha 1935

žena, majíc politická i ekonomická práva, daná jí dějinami její země a zvyky jejího národa, je ruskou okupací opovržena, zotročena, demoralizována – a to všechno v Evropě 20. století. Ukrajinská žena však nepřestává bojovat za svoje práva. Nyní u nás na Ukrajině nemáme národní vládu ani parlament, ale jednoho dne je mít budeme... Cítím se šťastnou, že mohu vyřídít pozdrav od našich nešťastných žen, věrných nacionální myšlenky, a doufám, že všechny přivítáte se sympatiemi náš boj za svobodu a světlo.“²

Neobyčejný zájem vyvolal článek prof. Siropolka Stránky z činnosti S. Petljury v emigraci, v němž uvádí úryvek z oficiálního dopisu Symona Petljury, který mu adresoval jakožto vedoucímu činiteli ministerstva školství v exilu. S. Petljura přikládal zvláštní význam propagandě ukrajinské věci v zahraničí s využitím každé příležitosti k šíření pravdivé informace o skutečné situaci na sovětské Ukrajině.

„Považoval bych za neodkladné,“ psal S. Petljura, „delegovat Sofiji Fedorivnu do zahraničí pro informační a agitační práci... Mám za to, že Sofija Fedorivna s její upřímností, horoucím temperamentem občanky a znalostí francouzštiny by mohla úspěšně a na základě vlastních prožitků a zkušeností sdělit mnoho informací v zahraničí s cílem boje proti bolševické hypnóze.“³

V souvislosti s tím, co zde bylo řečeno, nelze nepřipomenout morálně vysoké a odvážné vystoupení českých vlastenek v Praze v r. 1903, v době, kdy rakouský protislovanský režim pronásledoval Čechy. Před založením pomníku J. Husa se na pražské radnici konalo 4. července 1903 shromáždění českých žen. Zde paní Snai-
dařová–Catová nazvala Husa českým svatým a prvním Čechem. „Musíme vychovat svoje děti,“ řekla, „pro službu českému národu, musíme být příkladem vysoké morálnosti a s husitskou poctivostí přistoupit k osvětové národní práci, aby u nás neustále rostla morální velikost pro naše obrození.“ Po této promluvě vyšla mladá dívka Machová, která se obrátila k obrazu Jana Husa před koncilem a řekla: „Učitelé náš, přijmi závazek českých žen: ani píď české země, ani kapka krve... nepůjde na odcizení českému národu. Přisaháme na svou krev a čest – nevzdáme se do smrti.“⁴

Za dlouhá léta existence v Praze Ukrajinské svobodné univerzity, Ukrajinské vysoké školy pedagogické M. Drahomanova, Ukrajinské hospodářské akademie v Poděbradech byla řada ukrajinských žen členkami profesorského sboru těchto vysokých ukrajinských škol a současně aktivně pracovala v různých ženských sdruženích. Sofija Rusovová vedla katedru pedagogiky na vysoké škole pedagogické. Cizí jazyky vyučovaly Sofija Dnistrjanská, Marija Slavinská, Lidija Šulhinová, Oksana Kosač–Šimanovská, ukrajinštinu Marta Paňkevčová; klavír, sólový zpěv Ljuba Lindforsová, Vira Berezovská; dirigování Rossinevyč–Ščurovská. Na ukrajinské

² Nova Ukrajina, Praha 1923, č. 7–8

³ Siropolko, S.: Storinky z dijaľnosti S. Petljury na emihraciji, in: Dilo, Lviv 1936, 24. května, s. 5

⁴ Šeluchin, S.: Slavnij pam'jaty Jana Husa (Slavné památce J. H.), Nova Ukrajina 1926, č. 5–6

svobodné univerzitě ještě ve Vídni přednášela historii legendární žena Nadija Surovcovová.⁵

Z iniciativy Ukrajinského ženského svazu v Praze byl zřízen Výbor pro pomoc hladovějícím na Ukrajině. Předsedkyní byla zvolena Zinajida Mirmá. Dne 11. 7. 1933 se konalo organizační shromáždění, kde se rozvinula široká diskuse o způsobu práce výboru. Nejprve byl vypracován dopis světovým ženským organizacím ve věci hladomoru na Ukrajině. Vedení výboru v Československu vydalo dvě publikace prof. Arkadija Žyvtoka v češtině Hladomor na Ukrajině a požádalo každého Ukrajince, aby rozdál několik výtisků mezi známými Čechy.

29. května 1933 se Ukrajinský ženský svaz podílel na oslavě památky Charlotty Garrigue–Masarykové, manželky prezidenta ČSR T. G. Masaryka, která se konala

⁵ **Dr. Šulhinová, Lidija** přednášela francouzštinu, absolvovala lékařskou fakultu ve Francii. V r. 1927 spolu s manželem – vynikajícím vědcem a veřejně politickým činitelem O. Šulhinem odjeli do Paříže, kde S. Šulhinová pracovala na soukromé klinice pro dětské nemoci.

Rossinevyčová–Šeurovs'ká, Platonida, ukrajinská dirigentka, pěvecká pedagožka. V letech 1922–1924 studovala na pražské konzervatoři. Později profesorka intonace a dirigování, speciální klavír na UVŠPD v Praze. Byla rovněž profesorkou na pražské konzervatoři, dirigentka ukrajinských sborů v Praze a v Poděbradech.

Kosačová–Šymanovs'ká, Oksana (dcera známé spisovatelky Oleny Pčilký (Olhy Petrivny Kosačové) a sestra významné ukrajinské spisovatelky Lesji Ukrajinky). Studovala na univerzitě v Lausanne (Švýcarsko). Znala 5 evropských jazyků. Vyučovala francouzštinu na Ukrajinské svobodné univerzitě (USU) v Praze až do r. 1945, do příchodu Sovětské armády. Pohřbena je v Praze na Olšanském hřbitově.

Slavins'ká, Marija – vyučovala angličtinu od r. 1924 do r. 1941, ovládala mnoho evropských jazyků. Pohřbena v Praze.

Dnistrjans'ká, Sofija, manželka prof. Stanislava Dnistrjanského, sestra známého akademika Stepana Rudnyc'kého, zastřeleného bolševiky v r. 1937. Pedagožka, hudební kritička, známá pianistka, absolvovala vídeňskou konzervatoř, několik let lektorka, později profesorka klavíru na UVŠPD v Praze a na gymnáziu při ní.

Surovcovová, Nadija, absolvovala vyšší ženské Bestuževské kurzy v Petrohradě. V emigraci ve Vídni absolvovala univerzitu. Tématem diplomové práce byl Bohdan Chmelnyckyj a idea ukrajinské státnosti. Byla členkou Ligy míru a svobody. V r. 1921 ve Vídni založila společnost Hladovějícím Ukrajinu. V r. 1925 se vrátila na Ukrajinu, pracovala v lidovém komisarariátu zahraničí, ale v r. 1927 byla zatčena a odsouzena do vyhnanství na Solovkách, kde byla v táborech. V r. 1957 se vrátila na Ukrajinu. Základní literární práce Kolymské siluety.

Paňkevičová, Marta (dcera známého znalce ukrajinštiny prof. I. Paňkeviče), přednášela ukrajinštinu na USU.

Horbačevs'ká, Emilija (manželka prof. I. Horbačevského) pracovala v kanceláři USU, aktivně se podílela na činnosti ženského hnutí v Praze. Hrob se nachází u kostela sv. Matěje v Praze – Dejvicích společně s manželem.

Horbačevs'ká, Marija (dcera prof. I. a E. Horbačevských). Absolvovala vyšší školu pro ženy v Praze Minerva, učila se hře na klavír u známého českého skladatele V. Nováka. Pracovala na USU jako překladatelka. Přeložila drama V. Vynyčenko Brechnja (Lež) do češtiny (Praha 1920), jakož i cyklus přednášek prof. I. Mirčuka Slovanské základy Masarykovy filozofie, později pracovala jako monitorka českého rozhlasu. Od r. 1948 byla členkou české sociálně demokratické strany. Její hrob se nachází v kostela sv. Matěje v Praze.

v Lánech u příležitosti 10. výročí jejího úmrtí. Zinajida Mírná⁶ položila na hrob květy s ukrajinskými stuhami s nápisem „Ukrajinský ženský svaz té, která svůj život věnovala osvobození porobeného českého národa“. Pan prezident přijal hosty v parku, kde mu byla představena i naše delegátka.⁷

Ukrajinským ženám do značné míry vděčily za svůj rozvoj takové ukrajinské organizace v emigraci, jako Plást a Sokol, publikace časopisů *Ridna mova* a *Naša kultura*.

Za dlouhá léta existence ukrajinských vysokých škol v Československu řada žen patřila k profesorskému sboru těchto škol a současně byly členkami Ukrajinského ženského svazu. Sofija Rusovová vedla katedru pedagogiky Ukrajinské vysoké školy pedagogické M. Drahomanova v Praze; klavíru, sólovému zpěvu a dirigování vyučovaly Platonida Rossinevyčová–Ščurovs'ká, Vira Berezovs'ká, Ljuba Lindforsová, cizím jazykům na Ukrajinské svobodné univerzitě vyučovaly Lidija Šufginová, Sofija Dnistrjans'ká, Oksana Kasačová–Šymanovs'ká (sestra Lesji Ukrajinky), ukrajinštině Marta Paňkevčová.

Ukrajinské ženy v Československu se vyznamenaly i na poli umění. Stačí připomenout Oksanu Ljaturyns'kou, Ljubku Kolesovou, P. Rossinevyčovou–Ščurovs'kou, Lidiji Dnistrjans'kou, Stefani Turkevčovou, dr. Oľhu Dutkovou nebo spisovatelku Natalenu Korolevovou.⁸

⁶ **Mírná, Zinajida** – ukrajinská veřejně politická činitelka. 1917 členka Ukrajinské centrální rady, od r. 1929 v Praze, kde se stala dlouholetou předsedkyní Ukrajinského ženského svazu, členka Rady světového svazu Ukrajinek (1937). Psala převážně z oblasti otázek veřejného ženského hnutí.

⁷ Ukrajinskyj týždeň 24. dubna 1933

⁸ **Korolevová, Natalena** (1882 Volyně – 1966 Mělník), ukrajinská spisovatelka. Od r. 1919 pobývala v ČSR, zprvu jako pracovnice ukrajinské diplomatické mise v Praze; se svým manželem Vasylem Korolivem–Starým žila od konce 20. let v Mělníku. Její četná prozaická díla seznamovala ukrajinské čtenáře s tematikou antickou, novozákonní a středověkou. V Praze vyšel soubor *Legendy starokyjivské*, 1942–1943, na Ukrajině byla její tvorba rehabilitována a zčásti vydána až v 90. letech.

Ljaturyns'ká, Oksana (1902 Katerburg ve Volyňské oblasti – 1970 Minneapolis, USA) – ukrajinská spisovatelka, významná sochařka. 1920 emigrovala do Německa, od r. 1924 v ČSR. Studovala na filozofické fakultě UK v Praze a na vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u profesora Dvořáka. Patřila k pražské škole ukrajinské poezie. Od r. 1943 v Německu (Aschaffenburg). Od r. 1949 zpočátku ve Washingtonu a posléze v Minneapolisu. Hlavní práce: *Sbírka Gusle* (Housle), Praha 1938, verše pro děti, novely, prozaické dílo *Materynky* (Dobromysl). Autorka pomníku padlým (Pardubice 1932), J. Konovalice (1939 Rotterdam), I. Bilyka (Praha 1941), portréty S. Petljury, O. Olese, O. Olžyče, S. Rusovové, bysta T. Ševčenka a j. **Kolessová, Ljubka** (1902 Lviv – 1997 Toronto, Kanada) – pianistka virtuozka. Absolvovala hudební akademii ve Vídni, kde na zakončení obdržela nejvyšší cenu v Rakousku. První samostatný koncert měla ve věku 11 let, byla považována za zázračné dítě. Od 15 let koncertovala po celé Evropě. Nějaký čas pobývala v Praze. (Otec Oleksandr Kolessa byl profesorem, posléze rektorem USU v Praze a Univerzity Karlovy.) Ljubka Kolessová se přátelila s významným českým skladatelem J. Sukem. Pod jeho taktovkou v Praze hrála koncert pro klavír

Nelze nezmínit se o činnosti ukrajinské novinářky, vydavatelky a veřejné činitelky Mariji Omeľčenkové (1874–1954 Praha). Od roku 1920 v emigraci v Praze, kde pokračovala ve vzdělávání na Karlově univerzitě v Praze, získala titul profesorky. Byla předsedkyní Ukrajinského ženského svazu v ČSR (1926–1927), spoluzakladatelkou vydavatelství Česko-ukrajinská kniha a časopisu *La femme slave*. Autorka práce *T. G. Masaryk* (Praha 1931), *Česko-ukrajinské styky* (Praha 1928), *Volba povolání* (Praha 1925) aj.

Prof. Omeľčenková na zasedání historickofilologické společnosti 12. 6. 1933 poskytla podrobný přehled o významných českých spisovatelích za poslední léta: o románech Anny Marie Tilschové, napsaných na pokraji světové války, Mileny Novákové, která ve svém románu *Muž a boj* výrazně popsala činnost T. G. Masaryka a jeho vliv na duchovní rozvoj české společnosti před 1. světovou válkou, Marie Pujmanové *Pacientka doktora Hegla* – což je román o ženě a duchovním rozvoji a touhy po emancipaci. Prof. M. Omeľčenková zdůraznila, že všechny romány českých spisovatelů „jsou nejen zajímavé svým obsahem, nýbrž se vyznačují vysokou uměleckou formou.“⁹ V Praze aktivně pracovala v Ukrajinském ženském svazu, v Muzeu osvobozenického boje Ukrajiny. Po 2. světové válce emigrovala do Kanady, kde zemřela.

C. Saint-Saëns. Získala velkou slávu jako umělkyně světové úrovně. Poslední léta života trávila v Kanadě, byla profesorkou Královské konzervatoře v Torontu.

Hurkevyč–Lisovská, Stefanija – prvotřídní pianistka, jakož i autorka hudebních děl, romancí, z nichž lze jmenovat *Unavila se moje duše* aj. Její skladby podle recenzí Melanije Nežankivské se vyznačují něžností, dramatičností, vyjadřují velkou sílu hudebního vyjádření a uměleckých pocitů. Pražané ji dobře znali z řady koncertů v Praze, jak uvádí *Ukrajinský týždeň*, Praha 22. duben 1935.

Antonovičová, Kateryna, manželka prof. D. Antonovyče, malířka. Studovala na kyjivské Akademii umění a výtvarné umění v Praze. Vystavovala svoje dílo v Praze, Kyjivu, Berlíně a v Římě. Pracovala v Muzeu osvobozenického boje Ukrajiny v Praze.

Mazepová, Halyna, malířka, grafička modernistka, studovala na uměleckoprůmyslové škole v Praze. Svoje práce vystavovala ve Lvivu, Berlíně a Praze.

Vikulová, Oksana (1921–2001), choreografka, absolvovala USU v Praze, obor dějiny umění a etnografie, současně navštěvovala Ukrajinské studio výtvarného umění v Praze. Autorka choreografických děl jako *Nevdale pobačennja* (*Nezdařené schůzky*), *Lisova pisnja* (*Píseň lesa*), *Svjato knjahyni Olhy* (*Svátek kněžny Olhy*) aj. Aktivně se podílela na ženském hnutí v Poděbradech. Emigrovala do Ameriky, taneční studie.

Herkenová–Rusovová, Natalja, umělkyně, znalkyně divadla, dekoratérka. Manželka Jurije Rusova. Studovala na Ukrajinské akademii umění v Kyjivu, v Nice, Paříži, v Praze. Emigrovala do Kanady. Autorka knih *Hrdinské divadlo*, *T. Ševčenko u Reprinových*, článků o literatuře a dějinách umění.

Livycská–Cholodná, Natalja (1902–2001), spisovatelka z Poltavské oblasti. Studovala ve Vídni a Praze. Aktivně se podílela na činnosti pražských ženských organizací. Autorka sbírky básní *Oheň a popel* (1934), *Sedm písmen* (1937), životopisu *T. Ševčenka pro mládež*, knihy *Cesta velikána* (1955), překládala z francouzštiny a italštiny. Emigrovala do Kanady, kde zemřela.

⁹ Viz *Ukrajinský týždeň*, Praha 12. 6. 1933, s. 2

Je tedy možno tvrdit, že ženy stejně jako muži položily svoji cihlu při budování Ukrajiny, udržovaly v emigraci rozvoj vědy, ukrajinského umění, staré ukrajinské tradice, zvyky a pečovaly o národní výchovu mládeže.

V r. 1948, kdy se v Československu dostali k moci komunisté, byly veškeré ukrajinské instituce zakázány. Spolek Ukrajinek obnovil svou činnost až v r. 1992 po sametové revoluci v Československu jakožto součást Sdružení Ukrajinců v Čechách. (Předsedou sdružení byl zpočátku p. Rehula, později dr. Bohdan Zilyns'kyj, a posléze Mgr. Lidija Rajčincová). Sdružení Ukrajinek předsedala Ing. Natalija Lubkivs'ká, manželka tehdejšího velvyslance v České republice p. Romana Lubkivs'kého. V těch prvních letech se na práci sdružení žen aktivně podílely paní Iryna Zatovkanjuková, Zina Genyk-Berezovs'ká, Stefanija Stefanjuková a Tetjana Bednářová. Významnou stránkou naší činnosti v té době byla pomoc černobylským dětem. Podářilo se nám třikrát zorganizovat ozdravné pobyty dětem v malebných lázních České republiky.

V r. 1994 se Sdružení Ukrajinců bohužel rozdělilo na dvě organizace. Paní N. Lubkivs'ká odjela do Lvivu. Naše pobočka Sdružení Ukrajinek zastavila svou činnost.

V r. 1998 přijela do Prahy Mgr. Oksana Sokolyková – předsedkyně Světové federace ukrajinských ženských organizací (SFUŽO). Při setkání s velvyslancem Ukrajiny v České republice panem A. A. Ozadovs'kým se dotkla otázky dějin ženského hnutí v Praze. Bylo nám velmi nepříjemné přiznat, že činnost sdružení Ukrajinek v Česku byla přerušena.

Po odjezdu Mgr. Sokolykové se sešly ženy z Prahy a rozhodly obnovit tradici, která po mnoho let existovala v Praze.

Od samého počátku bylo mezi iniciátorkami založení Sdružení Ukrajinek České republiky (dále pouze SUČ) několik žen, které se vymykaly průměru, což se projevilo v řízení SUČ, a to: Olha Pohoriljaková, Irina Špajzová, Evhenija Kyzymová, Lesja Fedyková, Nadija Peteržiková, Odarka Mrázová, Marta Šalenková, Marija Horová, Pavlina Benoniová, Marija Pigerová, Chrystyna Jojková. Na valné hromadě byla zvolena předsedkyní SUČ Tetjana Bednářová, místopředsedkyní Olha Pohoriljaková, tajemnicí Nadija Peteržiková, účetní Odarka Mrázová, referentkou pro kulturu Lesja Fedyková.

Určujícím v životě i činnosti naší organizace bylo to, že na výročním shromáždění Světové federace ukrajinských ženských organizací (dále pouze SFUŽO) 31. října 1998 na doporučení Exekutivy SFUŽO jsme byly jednohlasně přijaty do řad SFUŽO.

SFUŽO sdružuje 21 ženskou organizaci, které reprezentují 14 zemí. Úkolem SFUŽO je:

- udržovat pocit jednoty a historické nerozbornosti a pečovat o kulturní dědictví ukrajinského národa;
- dbát na zachovávání ukrajinské identity a zdravé ukrajinské křesťanské rodiny;

- stimulovat intelektuální, společenský a ekonomický rozvoj ukrajinských žen;
- udržovat a navazovat styky s mezinárodními ženskými organizacemi, zvláště se svazem Ukrajinek v místě pobytu;
- reprezentovat ukrajinské ženy a hájit zájmy ukrajinského národa.

Neméně významnou akcí bylo uspořádání Regionální evropské konference SFUŽO v Praze v červnu 1999. Účastnicemi konference bylo 26 členek devíti organizací SFUŽO z Kanady, Velké Británie, Německa, Polska, Švýcarska, Belgie, jižní Austrálie a hosté ze Slovenska, Estonska a Ukrajiny.

Konference měla tento program:

13. června 1999 jsme přivítaly podle dlouholeté ukrajinské tradice chlebem a solí na Ruzyňském letišti v Praze delegátky SFUŽO:

z Kanady – Oksanu Sokolykovou, Volodymyru Lučkovou, Marii Komarnyvs'kou, Ivannu Kušpetovou, Myroslavu Zahrebelnou;

z USA – Natalju Danylenkovou, Slavu Rubelovou, Nadiji Svitlyčnou, Marii Kondratovou, Boženu Oľšanivs'kou;

z Belgie – Halynu Bylynovou, Paraskeviji Galaburdovou;

ze Švýcarska – Zoju Nyžankivs'kou;

z Kyjivu – Valentynu Borysenkovou.

Jako host byl přivítán Ing. Jaroslav Sokolyk z Kanady.

14. června 1999 se konalo setkání našeho sdružení, pražské ukrajinské veřejnosti s představitelkami SFUŽO. Sál byl vyzdoben výšivkami Marusji Horové a Nadii Laubové. Setkání se zúčastnili představitelé Ukrajinského velvyslanectví v České republice a oficiální představitel české vlády, a to: referentka pro kulturu Velvyslanectví Ukrajiny doc. Natalija Kolesnyčenková, dr. Jana Vondráková z Ministerstva kultury ČR, dr. Jaroslav Balvín z Magistrátu hlavního města Prahy, pí Magdalena Angelová, předsedkyně Svazu českých žen v Praze a na Kladně, pí Oksana Pelens'ká z Radia Svobodná Evropa.

Místopředsedkyně SUČ pí Olha Pohoriljaková, která zahajovala zasedání, přivítala všechny přítomné, jichž se sešlo více než 80.

Otec Serhij Il'nyč'kyj se pomodlil Otčenáš.

Na setkání vystoupila předsedkyně SUČ doc. dr. Tetjana Bednářová, která přednesla zprávu o činnosti ženských organizací v České republice v minulosti a současnosti. S pozdravy a informací o činnosti SFUŽO vystoupily: předsedkyně SFUŽO pí Oksana Sokolyková, jakož i předsedkyně ukrajinských ženských organizací Belgie, Švýcarska, Austrálie a Ameriky. Setkání pozdravili rovněž oficiální představitelé Ukrajinského velvyslanectví v České republice, vlády, hl. města Prahy a ukrajinských organizací (pí N. Kolesničenková, pí J. Vondráková, p. J. Balvín, pí M. Angelová a L. Rajčincová).

Přezidentka SFUŽO pí Oksana Sokolyková předala listinu, již byla uznána čestnou členkou SFUŽO, naší člence, muzikoložce dr. Olže Dutkové, dlouholeté zasloužilé dirigence a veřejné činitelce, která v nesnadných podmínkách českoslo-

venského komunistického státu jakožto neteř prezidenta Karpatské Ukrajiny prof. Avhustyna Vološyna zažila řadu pronásledování.

15. června se konalo přijetí u velvyslance Ukrajiny v České republice Andrije Ozadovského. Předsedkyně SFUŽO Mgr. Oksana Sokolyková věnovala velvyslanci publikace SFUŽO a Natalija Danylenko (USA) knihu o ukrajinských krajích Pidljaša a Cholmščyna spolu s částí účastnic konference a autorkou knihy prof. Valentynou Borysenkovou (Kyjiv).

16. června 1999 si účastnice setkání prohlédly Poděbrady, kde se v letech 1920–1930 nacházela Ukrajinská poděbradská akademie. Účastnice konference přivítal starosta města Poděbrady p. Josef Durčanský se svým zástupcem p. Sim'jancevem. Setkání se uskutečnilo na magistrátě pod velkými českými a ukrajinskými prapory.

Byl navštíven rovněž městský hřbitov – ukrajinské kolumbárium, kde se nalézají urny s tělesnými pozůstatky významných ukrajinských vědců, umělců, spisovatelů, pedagogů (mezi nimi Dmytro Antonovyč, M. Bryns'kyj, Jevhen Čykalenko).

Následujícího dne si účastnice konference prohlédly Olšanský hřbitov v Praze, kde na hrob Zinajdy Mirné, Ivana Mirného, Oleksandra Olese, S. Rusovové, rodiny Siropolkových, Fedira Steška, Hryhorije Sydorenka a Fedora Švece položily květiny a otec Serhij odsloužil panychidu.

Regionální konference SFUŽO v Praze měla značný ohlas v ukrajinském deníku tisku USA, Kanady, Velké Británie a v časopise Ukrajina v sviti, který je vydáván v Torontu (Kanada) v ukrajinštině a angličtině.

17.–18. června se Evropská regionální konference konala v Košicích (Slovensko). Tetjana Bednářová přednesla referát Prof. Avhustyn Vološyn a Karpatská Ukrajina. Na tiskové konferenci vystoupily se zprávou o činnosti ženských organizací v zemích, v nichž žijí: Halyna Turkevčová – Polsko; dr. Olena Dobrovčová – Slovensko; Lilija Čykal'ská – Estonsko aj.

Významnou stránkou naší činnosti je spolupráce s českými ženskými organizacemi (M. Angelová – předsedkyně Svazu českých žen města Prahy a Kladna). Tak například 16. srpna 1999 se v Praze konala konference Evropy a oblasti Středomořího moře na téma: Kam kráčíš, rodino?, kterou uspořádal Svaz českých žen. Konference se konala v budově parlamentu. Vystoupili na ní s přivítáním účastníků místopředsedkyně parlamentu Petra Buzková a tehdejší ministr práce V. Špidla. Naše organizace měla tu čest, že byla na konferenci pozvána. Zvláště zajímavý byl referát paní Brigity Braklové z Finska na téma Rovnost a partnerství („my“ místo „já“), paní Bety Howtmanové z Velké Británie Tři generace tohoto století, paní Zuzany Rujbrové, poslankyně českého parlamentu, referát Vliv ekonomických faktorů na rodinu, paní Ulli Paulsanové ze Švédska Současná švédská rodina a paní Menije Ravelové z Řecka Směr, kudy kráčí řecká rodina. V diskusi vystoupily T. Bednářová a N. Peteržiková (odpovědná za kontakty se Svazem českých žen).

Zúčastnily jsme se rovněž vánočních a novoročních setkání, pořádaných českými ženami, seznámily se s překrásnými výšivkami, ručními pracemi, vystavenými ke shlédnutí, poslechly si kouzelné koledy, které přednesly ženské sbory z Prahy.

Udržujeme styky s ženskými organizacemi Ukrajiny, především s Černihovským oddělením Svazu Ukrajinek (předsedkyně Raisa Rešetnjaková), s Národní radou žen Ukrajiny (předsedkyně Iryna Holubová), s Informačním centrem ženských organizací Ukrajiny a diaspory Národní univerzity Kyjivo-Mohyljanské akademie (předsedkyně prof. Zoja Chyžnjaková), jehož cílem je rozvíjet spolupráci mezi ukrajinskými ženskými organizacemi a diasporou.

Navázaly jsme kontakty s Estonským sdružením Ukrajinek (předsedkyně Lilija Čykal's'ká). Estonská delegace Svazu Ukrajinek v počtu 20 členek pobývala v Praze a v Karlových Varech. Uspořádaly jsme procházky do významných částí Prahy a přátelská setkání u šálku kávy.

Spolupracujeme s dalšími ukrajinskými organizacemi Prahy, a to: s Asociací ukrajinistů (předseda prof. Václav Židlický, s Ukrajinskou iniciativou (předsedkyně Mgr. Lidija Rajčincová), se Sdružením Ukrajinců a přátel Ukrajiny (předsedkyně Olha Madlovaná).

Navazujeme kontakty s Ukrajinským historickým klubem Moskvy a ukrajinským historickofilologickým ústavem Moskvy (rektor prof. V. Idz'io). V srpnu 2000 jsme se zúčastnily konference Ukrajinská diaspora v Rusku, která se konala v Moskvě. Věnovaly jsme ukrajinské knihy.

Během třileté existence našeho sdružení se podařilo uskutečnit několik konferencí a akcí. Tak Sdružení Ukrajinek v ČR ve spolupráci s Asociací ukrajinistů a s velvyslanectvím Ukrajiny v ČR pod záštitou Ministerstva kultury a Magistrátu hlavního města Prahy uspořádalo 26. 2. 2000 vědeckou konferenci, věnovanou výročí úmrtí prof. Vysoké školy pedagogické M. Drahomanova v Praze Sofije Rusovové s tímto programem:

- Referát Sofija Rusovová – významná pedagožka a šířitelka osvěty, literární vědkyně a veřejná činitelka (přednesla dr. Tetjana Bednářová)
- Koreferát Sofija Rusovová v Praze (dr. B. Zilyn's'kyj)
- Vzpomínka na Sofiji Rusovovou (Mgr. M. Lošaková–Leontovičová).
- Kulturní program.

Po zakončení konference Lesja a Volodymyr Fedykovi odvezli na hrob S. Rusovové květiny.

Každý rok v březnu pokračuje ukrajinská společnost v Praze v tradici Ukrajinců a slaví narození geniálního syna Ukrajiny Tarase Ševčenka.

10. 3. 2001 oslavilo SUC' ve spolupráci s velvyslanectvím Ukrajiny v ČR 187. výročí narození a 140. výročí úmrtí Tarase Ševčenka. Na slavnostním večeru byly předneseny oslavné projevy:

- Ševčenko jako intelektuální a morálně etická postava (T. Bednářová)
- Ševčenko jako umělec (kunsthistorička Oksana Pelens'ká)

V umělecké části večera přednesly verše T. Ševčenka Hannusja Kamins'ká, Pavlina Benoniová, Marta Šalenková, Marija Dufková, Marija Horová.

Sólisté Kyjivské opery a Národního divadla v Praze Nadija Petrenková, Oleksandr Beň a Volodymyr Koval' zazpívali romance významných ukrajinských skladatelů na Ševčenkovu poezii a rovněž národní písně. Na zakončení skvěle zazpíval Komorní sbor Byzantion (dirigentka Nadija Petrenková) oblíbené ukrajinské a české národní písně.

Téhož dne ráno jako každoročně uskutečnilo Sdružení Ukrajinek České republiky spolu s Ukrajinskou iniciativou, Sdružením Ukrajinců a jejich přátel a s Velvyslanectvím Ukrajiny v ČR společnou memoriální akci u pamětní desky, věnované necenzurovanému vydání Kobzara T. Ševčenka v Praze v r. 1876 (Opletalova ulice), které připravili Sofija a Oleksandr Rusovovi a Fedir Vovk. Po české a ukrajinské hymně přednesli své referáty Lidija Rajčinecová, Tetjana Bednářová, Natalija Kollisničenkova, Oľha Madlova. Za zvuků Ševčenkovy Závěti byly společně položeny věnce a květiny.

9. března 2002 oslavilo Sdružení Ukrajinek v České republice ve spolupráci s velvyslanectvím Ukrajiny v ČR 188. výročí narození a 141. výročí úmrtí Tarase Ševčenka. Na slavnostním večeru byl přednesen oslavný projev:

Žena a matka v poezii Tarase Ševčenka – Tetjana Bednářová.

V umělecké části večera přednesli verše T. Ševčenka: dětský sbor, Hannusja Kamins'ká, Pavlina Benoniová, Maria Dufková, Odarka Lubačiv's'ká, Vjačeslav Druzjaka, básník Svazu ukrajinských spisovatelů. Sólisté Kyjivské opery a Národního divadla v Praze Volodymyr Koval' a Viktor Byček zazpívali romance na Ševčenkovu poezii a rovněž národní písně. Klavírní doprovod Serhij Perepeľatnyk, sólista Operního divadla České Budějovice. Student 3. ročníku gymnázia v Praze Oleksij Byček přednesl klavírní skladby. Současně se konala výstavka knih a reprodukcí obrazů Tarase Ševčenka, instalovaná v prostorách koncertní síně.

2.–4. března 2000 se v Praze konala mezinárodní konference T. G. Masaryk, idea demokracie a současná Evropa, věnovaná 150. výročí narození prvního československého prezidenta T. G. Masaryka, který stál u počátků mezinárodních vztahů Ukrajiny a Československa, díky jehož státnické politice se v meziválečném období v Praze soustředily nejlepší intelektuální síly ukrajinské emigrace. T. Bednářová se zúčastnila diskuse I. sekce na téma Osobnost T. G. Masaryka

16.–17. března 2000 se ve Lvivu konala jubilejní vědecká konference v LNU I. Franka. T. Bednářová přednesla referát na téma T. G. Masaryk a ukrajinská emigrace ve 20.–30. letech minulého století. Ve lvivské galerii byla za účasti velvyslance ČR Jozefa Brabce otevřena jubilejní výstava věnovaná T. G. Masarykovi.

Již třetí rok slaví Sdružení Ukrajinek svátek matek, který má na Ukrajině bohaté kořeny. Naši předkové slavili svátek Lady – bohyně jara, radosti, manželství, ochránkyně mateřství. V r. 1914 přijal Kongres USA usnesení o zavedení nového státního svátku Dne matek. Od r. 1924 se započalo s oslavou tohoto dne. V celém světě se symbolem stal růžový květ na prsou dětí, který znamenal úctu vůči živé matce,

a bílý květ vzpomínku na matku, která zemřela. Poprvé se tento svátek slavil na Ukrajině již v r. 1922. Za totalitního systému na sovětské Ukrajině se svátek neslavil, ale nyní, v době duchovního státního obrození, byl svátek obnoven. Zosobňuje v sobě tři nejdražší bytosti: Matku Boží, Matku Ukrajinu a vlastní matku.

14. května 2000 oslavilo SUČ Den matek pod heslem Láska k matce – symbol lásky k vlasti. Ve svých projevech hovořily Jevhenija Kyzymová, Oksana Ivasjuková, Iryna Zatovkanjuková, Pavlina Benoniová, Tetjana Bednářová, Lesja Fedyková o ukrajinských ženách–matkách, jejichž osudem se staly nelidské zkoušky v černé dny hladomoru na Ukrajině v letech 1932–33, kolektivizace, táborů na Sibiři a gulagů.

Ukrajinské ženy, které prošly trnitou životní cestou, nesly s sebou lásku a víru v lepší budoucnost svého národa, jemuž vždy sloužily (Olena Telihoová, Nadija Survcovová, Dominika Ohijenková, Kateryna Hruševská, Marija Starčká–Černjachivská, Halyna Didyková, Kateryna Zaryčká, Atena Paškovová, Lina Kostenková, Tamara Mrázová, Pavlina Benoniová – (členky naší organizace) a mnoho dalších).

Druhá část našeho setkání byla věnována desátému výročí úmrtí dr. Ziny Genyk–Berezovské (1928–1991), významné literární vědkyně, badatelky v oboru česko-ukrajinských literárních vztahů, popularizátorky tvorby ukrajinských spisovatelů v českém prostředí. Po sametové revoluci dr. Zina Genyk–Berezovská byla aktivní členkou Sdružení Ukrajinců v České republice, spolupracovala se Sdružením Ukrajinek v České republice. Významná literární vědkyně Mychajlyna Kocjubynská na základě archivu dr. Genyk–Berezovské zpracovala mimořádně cennou monografii Zina Genyk–Berezovská. Hrani kultur. Baroko. Romantizm. Modernizm (Hranice kultur. Baroko. Romantizmus. Modernizmus – Kyjiv 2000). V předmluvě badatelka důkladně proanalyzovala životní a tvůrčí cestu Genyk–Berezovské (viz dodatek).

Dr. Zina Genyk–Berezovská a její manžel dr. Kostja Berezovskij vychovali nádherné děti: dr. Martu, která absolvovala přírodovědeckou fakultu UK, a dr. Kostě Berezovského, který absolvoval matematickofyzikální fakultu UK.

Na zakončení oslav Dne matek přednesly Marta Šalenková, Marija Horová a Pavlina Benoniová vlastní verše, věnované matkám.

Slavnostní bylo i setkání u příležitosti Dne matek 19. května 2002. Zajímavý byl pozdrav paní Ljuby Mychkovské z Clevelandu (USA), představitelky Svazu Ukrajinek Clevelandu. Udělaly nám radost i národní písně v podání sólistů Nadiji Petrenkové, Viktora Byčka a Volodymyra Kocelovského.

1. září jsme ve spolupráci s Velvyslanectvím Ukrajiny v České republice oslavili 10. výročí nezávislosti Ukrajiny. Před deseti lety se na politické mapě světa objevil nový stát Ukrajina. Národ, který měl dávné dějiny, kulturu i úrodnou půdu, dosáhl mezinárodního uznání v celém světě.

Na světovém kongresu Ukrajinců, který se konal v Kyjivu ve dnech 18.–21.

srpna 2001 na počest 10. výročí nezávislé Ukrajiny, zdůraznil prezident i ostatní představitelé vlády velkou pomoc, kterou poskytla Ukrajině ukrajinská diaspora. Ve slavnostních pozdravech pracovníka Velvyslanectví Ukrajiny v České republice Jehena Petrovyče Perebyjnise a Tetjany Bednářové, předsedkyně Sdružení Ukrajinek v České republice, bylo konstatováno, že v takovém vysoce kulturním prostředí, jakým je Praha, si ukrajinská věda vytvořila svoje centra, ukrajinské vysoké školy, o nichž slyšela celá Ukrajina i celý svět. Zaznělo zde svobodné ukrajinské slovo pravdy a vědy, které si získalo ve světě vědy vážnost i úctu.

Poslední týden v listopadu vyhlásila Ukrajina jako den vzpomínky na miliony Ukrajinců, kteří zahynuli mučednickou smrtí hladem, způsobenou stalinským totalitářstvím v letech 1932–1933, vzpomínky na tisíce ukrajinských vesnic, které zmizely z mapy světa po jedné z největších tragédií 20. století.

Sdružení Ukrajinek v České republice uskutečnilo ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy, s velvyslanectvím Ukrajiny v ČR, sdružením Ukrajinců a jejich příznivců v zasedacím sále magistrátu setkání věnované památce milionů ukrajinských vesničanů, kteří zahynuli mučednickou smrtí hladem, způsobeným stalinským totalitářským režimem v letech 1932–1933. Obilí voda nesmyla, uragán nezval, oheň nespálil. Hlad vznikl uměle, způsoben nenávisťou zvlášť Stalina a jeho pochlebovačů, snaživých vykonavatelů jeho vůle po masovém vyhubení synů a dcer ukrajinského národa. Stalinizmus úporně zametal stopy tohoto zločinu. Skláňíme hlavy před tragickým počtem 7 milionů obětí Stalinizmu, které zemřely hladem.

O jedné z největších tragédií 20. století hovořil dr. Bohdan Zilyns'kyj a velvyslanec Ukrajiny v České republice doc. Serhij Ivanovič Ustyč. Panychidu za zemřelé hladem sloužil otec Serhij Il'nic'kyj. Paní Pavlina Benoniová, Marta Šalenková a Marija Duřková přednesly verše věnované památce hladomor. Na zakončení byl promítán film Hladomor, vyrobený Vědeckovýzkumným centrem v Kanadě, v němž na základě naprosto hodnověrných dokumentů, archivních materiálů a svědectví byl odhalen zločin, nebývalý v historii lidstva. Ukrajinský sbor svatého Volodymyra zazpíval liturgii. Dirigentem byla Olha Madlovová.

Vracejme se neustále k pravdě těch dní, nezapomínejme na tragickou historii ukrajinského národa!

7.–8. června 2001 se v konferenčním sále katedrály svatého Vzkříšení (Ivano-Frankivs'k, Ukrajina) konala mezinárodní konference Haličská metropole v historickém, kulturním a duchovním životě Evropy. Organizátory byly: Ukrajinská státní univerzita a Ukrajinský historický klub Moskvy, vědecké oddělení katedrály svatého Vzkříšení (Ivano-Frankivs'k) a Mezinárodní ústav osvěty, kultury a svazků s diasporou (Lviv). Konference se zúčastnili vědci Moskvy, Lvivu, Ivano-Frankivs'ka a Prahy.

Na konferenci bylo zdůrazněno, že nejvýznamnější stránkou v dějinách ukrajinské řeckokatolické církve byla její činnost v první polovině 20. století, kdy ji vedl

půl století Metropolita Andrej Šeptyc´kyj, který v dosti složitých podmínkách dovedl haličské Ukrajince na úroveň civilizovaných státotvorných evropských národů. V době, kdy přebýval na metropolitním stolci, vykrytalizovala idea státnosti Ukrajiny jako jedno z hlavních církevních přikázání ukrajinských katolíků.

Za Sdružení Ukrajinek v České republice pozdravila konferenci Marija Prokop´juková, která zdůraznila, že ukrajinské ženy v Praze budou studovat procesy, spojené s utvářením a rozvojem Haličské církevní metropole. Rovněž zdůraznila význam konference, která odhrne černý závěs ztráty paměti. Marija Prokop´juková konstatovala, že činnost ukrajinské společnosti v Praze podporuje uspokojování národních i kulturních potřeb ukrajinské diaspory v Praze. Rektorovi UHK a UUM prof. Viktoru Idz'o darovala monografii, věnovanou významným ukrajinským vědcům a veřejným činitelům, kteří žili a pracovali ve 20.–30. letech 20. století v Praze (A. Vološynovi, St. Siropolkovi, F. Steškovi), kterou napsala předsedkyně Sdružení Ukrajinek v ČR Tetjana Bednářová, a knížku Marie Horové–Myšanyčové Hory moji hory, Kyjiv 2001.

Těžce onemocněla naše rodačka Oksana Vaľová z Lvivské oblasti, která v Praze pracovala společně s matkou. Naše organizace se obrátila na dr. Mariji Mikulyc´kou, která má na starosti cizince. Diagnóza – leukémie, prostředky na léčení nemá. Český lékař (nechtěl uvést svoje jméno) dal 80 tisíc Kč. Paní dr. M. Mikulec´ká kontaktovala novináře, v novinách se objevily články. Členky naší organizace (Jevhenija Kyzymová, Lesja Fedyková, Olha Pohoriljaková) vytyčily heslo „budeme sbírat peníze na léčení“ a učinily tak. Díky všem Ukrajincům, Čechům známým i neznámým, kteří věnovali od 100 do 5 tisíc Kč. Pomohla i Světová federace ukrajinských ženských organizací. Bylo vybráno 400 tisíc Kč. Všem patří srdečné poděkování.

Dozvěděli jsme se z tisku, že učitelka Hanna Hramová napsala knihu o vesnici Nahujevyči, kde se narodil génius ukrajinského národa, spisovatel Ivan Franko. Na to, aby kniha vyšla v akademickém, polygraficky kvalitním vydání, nákladem 3 tisíc výtisků, nejsou peníze. Lesja Fedyková uspořádala sbírku na pomoc. Na účet města Drohobyč, vydavatelská firma Vidradžennja, již bylo zasláno 100 \$.

Uskutečňujeme charitativní pomoc obyvatelům vesnice Ulycka v Drohobyčském okrese ve Lvivské oblasti a obyvatelům vesnice Karpylivka v Rovenské oblasti. Spolupracujeme s Lvivským charitativním fondem Perspektivy člověka „Obrození“.

Mezi četnými jmény, na nichž donedávna ležel cejch zapomnění, jsou i jména profesorů Ukrajinské vysoké školy pedagogické M. Drahomanova v Praze v 20. a 30. letech minulého století Sofije Rusovové a Fedira Steška. Vyšly dvě monografie T. Bednářové: Fedir Steško – významný ukrajinský pedagog a muzikolog (1999) a Sofija Rusovová – pedagožka, osvětová činitelka, literární vědkyně a veřejně politická činitelka (2001), vytištěné v češtině (na náklady Magistrátu hl. města Prahy) a v ukrajinštině (na náklady sponzorů: M. Zahorského, SFUŽO a Světového kongresu Ukrajinek – SKU).

Monografie T. Bednářové Avhustyn Vološyn – deržavnyj dijač, pedahoh – myslyteľ (A. V. – státník, pedagog a myslitel, Lviv 1995) byla vydána na náklady sponzorů Lvivské bohoslovecké akademie a monografie téže autorky Stepan Siropolko – podvyžnyk ukrajyns'koho škilnyctva (S. S. – obětavý pracovník ukrajinského školství, Lviv 1998) na náklady vydavatelství Viľna Ukrajina.

Členka našeho sdružení pí Marija Horová–Myšanyčová potěšila všechny Ukrajince svou knížkou Hory, moji hory, v níž svou originální poezií, kolomyjkami a vyprávěním vykreslila svět Verchoviny (části Karpatského pohoří) v době svého dětství a mladosti a mistrovsky vyjádřila kouzlo a prostotu obrazného myšlení venkovanů na Verchovině. Její poetické verše jsou prodchnuty láskou k jejímu Karpatskému kraji.

V loňském roce vydal Magistrát hl. m. Prahy neobyčejně hodnotnou a zajímavou monografii: Praha – osobnosti národnostních menšin. Její část Ukrajinská menšina a její osobnosti v Praze zpracovala T. Bednářová.

V červenci 2000 naše sdružení napomohlo vystoupení sboru Vesnivka z Kanady (dirigentka Kvitka Zoryčová–Kondrac'ká), který získal na první světové sborové olympiádě v jubilejním roce 2000 v Linci (Rakousko) stříbrnou medaili: čarovná ukrajinská píseň vzbudila u cizinců nadšení.

V Praze vystupoval sbor Vesnivka s koncertem náboženské tvorby v pravoslavném kostele sv. Cyrila a Metoděje a Svatá liturgie byla zpívána v katolickém kostele sv. Klimenta. V článku Sbor Vesnivka v Praze napsala členka sboru Soňa Solomonová: „Vítali nás velmi srdečně Ukrajinci z Prahy i okolí. Dojemné pro nás bylo uvítání členky Sdružení Ukrajinek České republiky a čestné členky Světové federace ukrajinských ženských organizací paní dr. Olgy Dutkové, která zdůraznila: ‚Váš sborový zpěv je pro nás velkou podporou.‘ Jsme velice vděчны Sdružení Ukrajinek České republiky, které nás seznámilo s čarovnou Prahou, navštívily jsme Olšanský hřbitov, poklonily se hrobům významných Ukrajinců, kteří neochvějně usilovali o zachování ukrajinského vlastenectví mimo Ukrajinu. Koncerty v Praze – to jsou nezapomenutelné kapitoly v kronice Vesnivky.“¹⁰

Ženy Ukrajiny mají bohaté, zajímavé, dosud nedostatečně prozkoumané dějiny ženského hnutí, které mohou být ukazatelem cesty pro činnost ženských organizací jak na Ukrajině, tak i za jejími hranicemi. V paměti potomků by měly zůstat významné postavy ukrajinských žen. Z tohoto důvodu členky naší organizace (O. Pohoriljaková, I. Špajzovová, T. Mrázová, H. Kyzymová, M. Šalenková, Lesja Fedyková, T. Bednářová) pořádají cykly přednášek, besed, věnovaných významným ukrajinským ženám. První takové besedy se konaly v listopadu a prosinci tohoto roku.

¹⁰ Soloman Sonja: Chor Vesnivka v Prazi, Svoboda, New York, 15. srpna 2000

Na hřbitvech Prahy (Olšany, u sv. Matěje, Malvazinky), Poděbrad, Liberce, Mělníka a Brna jsou hroby, v nichž našla věčný odpočinek světa ukrajinské vědy, kultury, školství, hroby vyslanců UNR (I. Horbačevs'kyj, I. Puljuj, O. Oles', symbolicky O. Oľžyč, St. Siropolko, S. Čerkasenko, S. Rusovová, V. Švec', F. Steško, A. Maršyns'kyj, M. Sydorenko aj.).

Jedním z našich úkolů je péče a dohled na jejich hroby. Při oslavách výročí nezávislosti Ukrajiny, o Vánocích, Velikonocích, ve dnech památky zemřelých zdobíme hroby květinami, žlutomodrými stuhami a praporky. Letos, díky finanční pomoci Ministerstva kultury, jsme obnovily zcela zruinovaný hrob na Malvazinkách, kde leží jeden z nejvýznamnějších světových vědců 2. pol. 19. st., fyzik, elektrotechnik, vynálezce a překladatel prof. Ivan Puljuj.

Připravujeme katalog Ukrajinské pohřebiště v České republice. Příští rok vydáme informační příručku.

České společenství pomoci v Jáchymově již 5. rok pořádá šestinedělní ozdravovnu ukrajinských dětí z Vyšehorodu (čtvrtá černobylská zóna) v Kyjivské oblasti. Naše sdružení již druhý rok organizuje pětidenní pobyt 18 dětí a dvou učitelek v Praze v našich rodinách: Lesji Fedykové, Marije Horové, Marty Šalenkové, Nadije Peteržikové, Iryny Špajzové, Odarky Mrázové, Chrysty Jojkové, Jaroslavy Rudé, Odarky Ljubačiv'ské, Marije Mychajlyšynové a pí Rusnyc'ké. Děti pořádaly koncert pro studenty českého katolického gymnázia a rovněž v ukrajinském řeckokatolickém kostele sv. Klimenta v Praze. Děti obdržely dárky od ukrajinské společnosti a 100 \$. Od podpůrné společnosti a od vedení osmnáctičlenné skupiny dětí pí Oksany Stelmašenkové obdrželo naše sdružení oficiální poděkování (viz dodatek).

Navázaly jsme kontakty s Radou černobylských krajanů (předseda Rady doc. Boris Iljuk, CSc.), zúčastnily jsme se vědecké konference Reemigrace krajanů ze zemí bývalého Sovětského svazu do České republiky, která se konala 21. 9. 2001 v Jaroměři – Josefově.

Významnou stránkou naší činnosti v uplynulých letech i v letech příštích je zajištění doprovodných textů v českých muzeích v ukrajinštině (dosud kromě českých textů existovaly pouze anglické, německé a ruské). Překlady připravují I. Špajzová, L. Fedyková, Je. Kyzymová, O. Pohoriljaková. Pro muzea Kutné Hory jsou doprovodné texty v ukrajinštině již připraveny a byly jim zaslány.

V dubnu 2000 jsme si v Ternopilském deníku *Expres* (Ukrajina) přečetly o tragickém osudu 28leté běženky z Čechenska Chavy Azdamirové, která se v bolestech, s krvavými ranami, spolu se synem a matkou zachránila z pekla. K tomu, aby se vyléčila nemocná, která byla v ternopilské nemocnici a poté v traumatologickém centru v Kyjivu, byly zapotřebí drahé zahraniční léky. Nám se podařilo shromáždit mezi Ukrajinci 250 \$ a předat je paní Azdamirové do Kyjivu.

U příležitosti 10. výročí Dne nezávislosti Ukrajiny 15.–17. listopadu 2001 se

v Olomouci konalo 1. Olomoucké sympozium ukrajinistů. Organizátorem byla Palackého univerzita v Olomouci – filozofická fakulta a předsedou organizačního výboru prof. Jozef Anderš, DrSc. Referát na téma Sofija Rusovová – významná ukrajinská pedagožka, literární vědkyně a veřejná činitelka přednesla T. Bednářová. Čestné členky našeho sdružení Oksana Pelens'ká, Marusja Njachajovová se na práci sympozia aktivně podílely.

Jednou z našich důležitých činností je navštěvování Ukrajinců staršího věku, zjišťování jejich životních podmínek a v případě potřeby poskytování pomoci. Sbíráme materiály, dokumenty, publikace a umělecké výtvořy, týkající se ukrajinské emigrace v České republice (časopisy, noviny, fotografie apod.).

Navazujeme kontakty s Ukrajinci, kteří přijeli do Prahy pracovat (setkání, besedy, konkrétní pomoc – Je. Kyzynová, Lesja Fedyková, Marta Šalenková, Olha Pohoriljaková).

Na zakončení bych ráda zdůraznila, že podmínky naší práce jsou neobyčejně složité, nemáme vlastní místnost, nemáme počítač, ani xerox. Zasedání Rady se konají v bytech členek sdružení.

PhDr. Jaroslav Balvín, Nadja Peteržiková (tajemnice Sdružení Ukrajinek v České republice), PhDr. Jana Vondráková (MŠMT ČR) na konferenci věnované Dnu matek

Významné členky našeho sdružení

ZINA GENYK–BEREZOVŠKÁ – známá i neznámá ¹

(1928–1991 Praha)

Tradice pražské ukrajinistiky jsou dávné a hluboké. Již v r. 1876 zde vyšlo první necenzurované vydání Kobzara, s činiteli české kultury byl spojen Franko, pracovali zde takoví významní badatelé a propagátoři ukrajinské kultury jako J. Polívka, I. Puljuj a F. Řehoř, I. Horbačevs'kyj, J. Dolanský aj.

Po druhé světové válce byla ukrajinským institucím, které sověšší „osvoboditelé“ kvalifikovali jako „buržoazně nacionalistické“, zasazena citelná rána. Nemálo ukrajinských činitelů bylo vydáno represím, ještě více jich opustilo Prahu v sověšském područí a odjelo dále na Západ. Rozvoj ukrajinistiky v Československu a zvláště v Praze se však nezastavil, pouze se změnila její struktura a zaměření v rámci nové reality – úzké spolupráce poválečného Československa se Sověšským svazem, a tedy i se sověšskou Ukrajinou. Centrem pražské ukrajinistiky se stala filozofická fakulta Karlovy univerzity a Československá akademie věd. Právě s těmito vědeckými institucemi je spojena literárně vědecká činnost Ziny Genyk–Berezovškové.

Narodila se 11. dubna 1928 v obci Solopysky poblíž Prahy v rodině elektrotechnického inženýra Modesta Bondarčuka, který pocházel z Volyně (Zvjagel') a ve dvacátých letech studoval v Praze. Zde se oženil s Češkou a navždy se usadil v Československu. Zina byla od dětství vychovávána v dvojjazyčném prostředí. Poté, co v r. 1947 zakončila reálné gymnázium v Praze–Vršovicích, vstoupila na Karlovu univerzitu, kde studovala slovanskou, zvláště ukrajinskou filologii, jakož i německou a anglickou. Studium němčiny a angličtiny zakončila státní zkouškou a slovanské filologie doktorátem z filozofie (1953). Téma její dizertační práce bylo Heinrich Heine v ukrajinské literatuře. Jejími učiteli byli známí jazykovědci I. Paňkevič a I. Zilyns'kyj, jakož i literární vědci profesoři F. Volman, K. Krejčí aj. – od nich získala mohutné základy české komparistiky.

V r. 1954 vstoupila do aspirantury při Slovanském ústavu v Praze a od té doby pracuje nepřetržitě v Československé akademii věd (Slovanský ústav, Ústav jazyků a literatur, Ústav české a světové literatury). Zde v r. 1958 obhájila disertaci Vzájemné vztahy Ivana Franka a české literatury. Paralelně s vědeckou prací v Akademii přednášela ukrajinskou literaturu 19. století na filozofické fakultě Karlovy univerzity, po mnoho let spolupracovala s Encyklopedickým ústavem ČSAV. Je autorkou

¹ Viz Kocjubyns'ka Mychajlyna: Zina Genyk–Berezovšková – Hranice kultur. 2000 (zkráceno)

všech článků o ukrajinské a běloruské literatuře v Encyklopedickém slovníku (1962–1967) a v Malé československé encyklopedii (1984). Je autorkou tří přehledných článků v cenné bibliografické příručce v češtině *Sto padesát let česko-ukrajinských literárních vztahů* (Praha, 1968). Publikovala na stránkách časopisů *Slávie*, *Slovanský přehled*, *Česká literatura*, *Dukla* aj. Stále spolupracovala s katedrou slavistiky Lvivské univerzity Ivana Franka a publikovala v ukrajinských časopisech.

Zina Genyk–Berezovs´ká měla velký podíl na popularizaci ukrajinské literatury mezi Čechy. Po mnoho let vedla v českém rozhlase cyklus jednohodinových vysílání o ukrajinské literatuře (*Setkání s literaturou*, Ivan Franko, *Začarovaná Desna* aj.) V r. 1983 vyšel v Praze v češtině soubor Skovorodových děl, který uspořádala Berezovs´ká, která je rovněž autorkou předmluvy. Přeložila do češtiny román Val. Ševčuka *Na poli smyrennomu* (*Na pokorném poli* – Praha, 1985), povídky B. Ševčuka, M. Kravčuka, S. Žurachoviče aj. Zvláštní místo v její překladatelské činnosti zaujímá sbírka překladů Stefanikových novel *Klenove Listja* (*Javorové listí*), která vyšla tiskem v Praze v r. 1978. Byla uznána za nejlepší knihu roku pražského vydavatelství Vyšehrad.

Manželský pár Berezovs´kých byl neoficiálním, nicméně však významným centrem ukrajinského kulturního života v Praze. Návštěvu v jejich bytě nevynechal prakticky nikdo, kdo se podílel na ukrajinské kultuře, a to nejen z Ukrajiny, nýbrž z celého světa – básníci, literární vědci, výtvarníci. Ti, které sjednocovala láska k Ukrajině, se zde scházeli, aby si vyměnili informace o tom, co se dělo tam, doma (a tyto informace byly většinou nepříjemné...), aby vyslechli a zazpívali ukrajinské písně (pán domu byl velkým znalcem a prvořadým zpěvákem národních písní), aby obdrželi pomoc – radou, známostí, literaturou (právě takovýmito cestami se na Ukrajinu dostávaly poprvé cenné publikace ukrajinské diaspory, po dlouhá léta nedostupné ukrajinské veřejnosti).

Zina Genyk–Berezovs´ká je úzce, duší i myslí spojena s renesancí šedesátých let na Ukrajině. Nejen jako zaujatý pozorovatel, nýbrž i jako aktivní účastník. Byla známa a milována v kruhu „šedesátníků“ (*Ivan Svitlyčnyj* ji nazval zlatou včelkou). Propagovala v Československu tvorbu mladých ukrajinských básníků, kteří dospívali ve vlně obrození, a netradiční ukrajinské malířství.

Vědecká činnost Ziny Genyk–Berezovs´ké zahrnuje celý okruh problémů kulturní vzájemnosti dvou blízkých slovanských národů. Říci, že celý svůj život věnovala jakožto literární vědkyně a překladatelka věci ukrajinsko-českých literárních svazků, je málo. Byla jakýmsi zosobněním těchto svazků, živým vtělením jednoty dvou kultur – jak původem, tak i okruhem vědeckých zájmů i společensky vlasteneckým posláním.

Většina prací Berezovs´ké je adresována českému čtenáři a ukrajinskou literaturu studuje z pohledu česko-ukrajinských vzájemných vztahů na základě neznámých nebo málo známých pramenů.

Celý život Ziny Genyk–Berezovs´ké uplynul v nejužších vztazích k ukrajinské společnosti v Praze, svého času dosti početné a významné v kulturním životě hlav-

ního města. Zнала mnohé, a to dosti blízko. Ještě jako dívka pozorovala z dálky O. Olese, který bydlel nedaleko. Studovala hudbu a dokonce po určitou dobu žila u významného sbormistra Platonidy Rosynevych–Ščurovs´ké, pomocnice Oleksandra Košice. Blízko znala sestru Lesji Ukrajinky Oksanu Kosač–Šymanovs´kou. Na konci jejího života byli manželé Berezovs´kých jejími nejbližšími. To oni pohřbili Oksanu Petrivnu (dnes jsou všichni tři – Oksana Kosačová, Kost´ a Zina Berezovští – pochováni pod jedním náhrobním kamenem na Olšanském hřbitově v Praze).

Manželé Berezovští zanechali po sobě nesmírně bohatý a velmi specifický archiv – odraz jejich vědeckých a společenských zájmů. Rozmanité dokumentární materiály, spojené s ukrajinistickými studiemi na Karlově univerzitě, kde po dlouhá léta přednášel Kost´ Genyk–Berezovs´ký, počáteční plány, programy, přípravné konспекty přednášek, materiály pro ukrajinsko-český slovník – jazykovědné i organizační. Syn Ziny a Kostě Genyk–Berezovs´kých dr. Marko Genyk–Berezovs´ký předal archiv Ústavu literatury Národní akademie věd Ukrajiny.

Oksana Sokolyková ²

Dr. OLHA DUTKOVÁ – ČESTNÁ ČLENKA SFUŽO

Praha, 14. června 1999

Předsedkyně SFSŽ

paní dr. Oksana Sokoliková

*předala čestné uznání SFSŽ muzikoložce
dr. Olze Dutkové, neteři O. A. Vološina*

Účastnice Regionální evropské konference SFUŽO 1999 se setkaly s ukrajinskou společností v Praze. Sál byl přeplněn. Mezi přítomnými byli představitelky české vlády, města Prahy a Sdružení českých žen.

V sále byla přítomna starší dáma malé postavy v tmavých brýlích, s delikátním úsměvem. Seznamujeme se – dr. Olha Dutková. Kolik skromnosti je v té ženě a jak bohaté jsou její úspěchy v uměleckém světě! Výkonný výbor SFUŽO se rozhodl udělit této vynikající osobě čestné členství v SFUŽO. Pro ni to bylo překvapení. S podivem a do-

jetím řekla, že se domnívala, že v Praze už všichni zapomněli na její hudební práci... Nikoli, nezapomnělo se, vzpomněli si na to s upřímným srdcem...

V českém slovníku sborových dirigentů je doktorce O. Dutkové věnována celá strana. Čteme tam: narodila se 3. 7. 1916 v Novoselicích na východním Slovensku.

² Předsedkyně Světové federace ukrajinských ženských organizací (SFUŽO)

Studovala na pražské konzervatoři obor dirigent a hra na klavír, kterou úspěšně zakončila v r. 1952. Současně studovala slovenské jazyky a hudební vědu na Karlově univerzitě. Studium zakončila doktorátem v r. 1953. Pracovala jako dirigentka v Medzilaborcích a v Prešově, kde s Ukrajinským lidovým souborem písní a tanců měla v r. 1953–1954 řadu vystoupení. Soubor byl součástí národního ukrajinského divadla. V r. 1956 přednášela v Praze na Akademii múzických umění na katedře loutkového divadla. V letech 1958–1964 byla dirigentkou a uměleckou vedoucí komorního souboru v Karlových Varech. V letech 1965–1969 pracovala v Praze se sborem Collegium musicae slavicae, který vznikl z podnětu pražských vědců při Československé akademii věd. Navázal na prastarou tradici, jejíž kořeny sahají do období působení sv. Cyrila a Metoděje, kteří přinesli ze své vlasti základní typy hudebních forem na území Velkomoravské říše. Soubor provádí hudbu oblasti východní Evropy (tedy i Kyjivské Rusi), ovlivněnou tradicí byzantské kultury, ale i starší díla slovanských národů. V r. 1969 jí nabídli dirigentskou práci v Jugoslávii, ve Vukovaru. Na konci r. 1970 se vrátila do Prahy a pokračovala v práci se stejným sborem pod novým názvem Byzantion – Collegium musicae slavicae Praga, kde zavedla historické nástroje a hrála se sborem díla byzantské hudební kultury. Hudbu hledala ve starých tiscích, archívech a rozšifrovala staré notové záznamy. Dirigovala rovněž moderní skladby, psané ve zmíněném stylu. Soubor realizoval díla ve slovenštině, češtině, němčině, francouzštině a v ukrajinštině.

V její přípravě a pod její taktovkou byla realizována díla Utopená, Soročinský jarmark, Natalka Poltavka, Zkamenělá srdce (V. Grendži–Donského) a mnoho dalších děl ve Vukovaru, Bratislavě, Praze, Košicích a Karlových Varech. Na vánočních koncertech se kromě ukrajinských koled hrály rovněž koledy mnoha jiných národů. Se sborem vystupovala i za hranicemi Československa: v Belgii, Německu, Kanadě a v dalších zemích, také na světové výstavě v Paříži. Se souborem Byzantion dosáhla několika uznání, získala čestné diplomy, 1. a 2. ceny na soutěžích a medaile.

Olha Dutková–Turkynjaková je neteř dr. Avhustina Vološyna, prezidenta Karpatké Ukrajiny, který žil po manželčině smrti s rodinou Olhy Dutkové. Za její proukrajinskou činnost v Praze po druhé světové válce ji nejednou vyslychala policie a byly hledány „nezákonnosti“ v uměleckých programech.

Dr. Olha Dutková je matka syna Avhustyna a dcery Agnety, dirigentka, skladatelka, hudební vědkyně a vlastenka – bohužel je na Západě dosud málo známa.

Dr. Olze Dutkové–Turkynjakové, čestné člence Světové federace ukrajinských ženských organizací, přejeme mnoho úspěchů v její mnohostranné práci.³

³ Ukrajinka v sviti 1999, č. 3. Toronto, Kanada

SVĚTOVÁ FEDERACE UKRAJINSKÝCH ŽENSKÝCH ORGANIZACÍ

SFUŽO

DIPLOM

*V ocenění dlouholeté a neúnavné práce
pro ukrajinskou společnost a hudební kulturu v Praze*

Výkonný výbor SFUŽO

u příležitosti 50. výročí existence

Světové federace ukrajinských ženských organizací

jmenuje

čestnou členkou SFUŽO

Dr. OLHU DUTKOVOU

Za Výkonný výbor SFUŽO

*Oksana Sokolyková
předsedkyně*

*Ivanna Kušpetová
tajemnice*

Toronto, 15. června 1999

Mgr. LIDIJA RAJČINCOVÁ
Předsdkyně Ukrajinské iniciativy v České republice
(3. 10. 1950–1. 11. 2001)

Mgr. Lidija Rajčincová–Zatovkanjuková, vlastenka svého národa, politická, veřejná a kulturní činitelka v České republice, se narodila 3. října 1950 v Praze v rodině Iryny a Mykoly Zatovkaňukových, vysokoškolských učitelů. Rodiče již odmala vštěpovali svým dětem Lidiji a Bohdanovi lásku k Ukrajině a úctu k České republice.

Poté, co získala na Univerzitě Karlově titul magistra, pracovala Lidija 15 let jako učitelka řečí a zúčastnila se trvale ukrajinského veřejného života. Z její iniciativy byla založena vokálně instrumentální skupina Ignis, která uspořádala cca 150 koncertů, zvláště na východním Slovensku. Jakožto nadaná zpěvačka se též účastnila jejich vystoupení.

V r. 1993 byla zvolena předsdkyní Sdružení Ukrajinců v ČR a o rok později předsdkyní Ukrajinské iniciativy v ČR, kde projevila velký talent organizátora různých koncertů, konferencí, sjezdů a tradičních „malanek“. Z její iniciativy začal fungovat ukrajinský rozhlas Regina, vycházet čtvrtletník Porohy, kde byla redaktorkou, a byla zavedena výuka dětí v Rodné škole. To její zásluhou se Iniciativa stala členem Evropského výboru Ukrajinců. Lidija věnovala mnoho sil humanitární pomoci, např. Ukrajincům Rumunska, dětským domovům v Zakarpatí, a spolupracovala s Ukrajinským velvyslanectvím v ČR, s diplomatickými činiteli i státními institucemi ČR. Z tohoto důvodu byla zvolena členkou rady pro národnostní menšiny při Vládě ČR.

Za rozvíjení česko-ukrajinských vzájemných vztahů jí byla udělena řada cen a diplomů. Její práci vysoce hodnotil prezident Ukrajiny, jakož i zástupci ministerstva kultury a zahraničních věcí Ukrajiny. Na počest 10. výročí nezávislosti jí patriarcha kyjivský a veškeré Rusi–Ukrajiny Filaret udělil Řád sv. archistratiga Michaila Za zásluhy na obrození duchovnosti Ukrajiny.

Oddaná myšlence, hořela Lidija Rajčincová láskou k Ukrajině, nelitovala práce ani času, podlomeného zdraví, výhod ani vlastních prostředků. Usilovně pracovala do posledních dnů svého života. Zemřela 1. listopadu 2001. Přežila pouze o 40 dní svého otce doc. M. Zatovkaňuka a byla pohřbena vedle něho na Olšanském hřbitově v Praze.

MIKROMUZEUM RODINY HOROVÝCH V PRAZE ⁴

(Zkráceno z rukopisu Kalyny Šuikové. Úplný text rukopisu je uchováván v rukopisných fondech Ústavu teorie umění, folkloristiky a etnologie M. T. Ryls'kého AV Ukrajiny.)

Chtěli bychom stručně pohovořit o ukrajinské ženě, která emigrovala před válkou do Prahy a po celý život si zachovala lásku k ukrajinské národní kultuře, řeči a umění.

Ještě jako mladá dívka odešla Marijka Myšanyčová ze vsi Nyžnij Studeniv na Zakarpatí za výdělkem do Čech. Krásná a pracovitá, našla svůj osud v Čechách a provdala se za mladého Čecha Václava Horu, s nímž žije již téměř

půl století. Za všechna ta léta učinila Marija mnoho pro zachování ukrajinské kultury v cizině. Zpívala ve sboru, tančila v souboru, hrála různé role v divadelních hrách ukrajinských klasiků. Zнала bezpočet písní a předávala tyto znalosti jiným. Potají psala verše, které byly shromážděny v rukopisných sbírkách Tuha za mylym (Touha po milém), Hory moji, hory, Ridnyj kraj (Rodný kraj) a Svoj Batkivščyni (Své vlasti).

Marii Myšanyčovou–Horovou nejvíce zaujala ukrajinská lidová výšivka. Od mladého nadšení se postupně začala vážně zabývat výzkumem a rekonstrukcí ukrajinského národního kroje. Uchovává si svoje dívčí oblečení ze vsi Nyžnij Studeniv: bílý ovčí houněný kabátek, kamizolku, sukni, košili, šátky, opánky, střevíce a dívčí ozdoby. M. Horová se snaží zcela napodobit komplex národního kroje Zakarpatské Ukrajiny od obuvi po pokrývky hlavy také pro účastníky lidové umělecké tvořivosti.

M. Horová bohatě vyšívá a používá k tomu národní techniky šití, ažurku aj. Její výšivky jsou opravdovými vzory národního umění. Vyšíváčka si přeje, aby co nejvíce lidí vědělo o bohatství ukrajinské kultury, a proto je o všech svátcích oblečena do národního kroje. Ukrajinský kroj o svátcích obléká i její manžel.

Interiér bytu rodiny Horových v Praze je proveden v ukrajinském stylu. Jako by kopíroval lidové obydlí na vsi Nyžnij Studeniv na Zakarpatí. Postupně se rodinný dům změnil ve svérázné muzeum ukrajinského národního umění. Jsou v něm vzory tradičního národního kroje, výšivky, ozdoby, výrobky z vrbového proutí, dekorativní předměty pro domácí užití. A to všechno vyrobily ruce Marie Myšanyčové–Horové. Největší hodnotu rodinného muzea má výšivka. Kolekce výšivek je neobyčejně bohatá. Mezi zakarpatskou výšivkou lze nalézt i vzory huculské, které se hospodyně rovněž líbí.

Rodinné muzeum Horových zve všechny, kdo bydlí v Praze, aby se seznámili s ukrajinským národním uměním.

⁴ Kyjiv, Rodovid, 1993, č. 5

*Státní služba kontroly
přemisťování kulturních hodnot
za státní hranice*

*Ukrajina, 01021, Kyjiv-21
ul. Lips'ka, 16*

*Telefon: (044) 293-9207
Fax: (044) 253-1301*

Paní Marii Horové–Myšanyčové

Vážená paní Marie,

se vzrušením jsme obdrželi zprávu o předání děl významného ukrajinského umělce Pavla Hromnyč'kého. Jeho tvorba by měla po právu náležet národu a konečně jeho vytoužená svobodná Ukrajina jej s radostí a nadšením přijímá domů.

A to všechno se stalo díky Vaší neúnavné práci, díky Vaší lásce k rodné zemi.

Tím, že jste mnoho let pracovala pro Ukrajinu budoucnosti, stala jste se skutečným vyslancem ukrajinské kultury v Praze.

*Jakožto opravdová Ukrajinka jste zůstala věrnou dcerou svého národa. Nezlo-
mil Vás život v nouzi, zlé časy ani černé dny fašistického jha.*

Svou neopakovatelnou tvorbou pokračujete v nejkrásnějších tradicích národního umění. Vaše rozmanitá tvůrčí paleta utvrzuje skutečně ukrajinské obrazné národní myšlení.

Díky takovým obětavým pracovníkům jako jste Vy si můžeme být jisti, že ukrajinská kultura se bude rozvíjet a rozmnožovat po další léta.

Slavnostní, bohatě navštívená prezentace děl P. Hromnyč'kého i Vašich neopakovatelných výšivek se konala v Národním uměleckém muzeu.

Po skončení výstavy zaujme Vaše tvorba čelné místo v kolekci nejkrásnějších děl svébytného ukrajinského národního umění.

Z upřímného srdce přijměte ta nejsrdečnější slova díky a přání tvůrčího nadšení, úspěchů, zdraví a ještě mnoha dalších let života.

S hlubokou úctou

Oleksandr Fedoruk

Mezi dlouholeté členky Sdružení Ukrajinek nelze nepočítat ani paní Stefaniju Stefanjukovou.

Narodila se v Nadvimě v Stanislavské oblasti, nyní Ivano–Frankovské. Po dokončení základní školy studovala na gymnáziu v Stanislavu a v letech 1940–1942 na pedagogickém institutu.

Od r. 1938 do r. 1944 byla členkou Sdružení Ukrajinek, vykonávala povinnosti tajemnice a současně byla členkou Osvěty. Aktivně se podílela na různých ukrajinských akcích.

V r. 1944 emigrovala zpočátku do Vídně a poté do Československa. V Praze pracovala jako knihovnice a posléze redaktorka Katalogu zahraničních periodik Univerzitní knihovny.

Po sametové revoluci v Československu a prohlášení nezávislosti Ukrajiny byla v Praze založena řada ukrajinských organizací, na jejichž práci se paní S. Stefanjuková aktivně podílela. V r. 1990 se stala členkou Rady ukrajinského fóra a později Sdružení Ukrajinců v Československu. Dosud je čestnou členkou Rady sdružení. V r. 1999 se stala stálou členkou Ukrajinské iniciativy v Praze a později členkou Sdružení Ukrajinek v Praze.

Záslouhou paní Stefaniji Stefanjukové je rozmanitá pomoc černobylským dětem, které po r. 1990 pobývaly v několika táborech v Československu na zotavení. Prováděla rovněž charitativní pomoc (organizovala sbírky) ukrajinským řeckokatolickým bohoslovcům, kteří přijeli studovat do Prahy.

Na žádost Ing. Stanislava Weigela z Prahy přeložila z češtiny do ukrajinštiny texty rozjímání k jeho mnoha obrazům, které byly vystaveny na Ukrajině (Lviv, Žytomyr, Vyžnycja, Kyjiv). Výstava obrazů s duchovní tematikou byla neobyčejně úspěšná.

Zabývala se překlady z češtiny do ukrajinštiny, zvláště přeložila velkou příručku o ukrajinském umění Františka Řehoře pro muzeum na Ukrajině (město Bolechiv).

Paní Stefanija Stefanjuková pečovala v letech 1960–1970 o Ing. Leonida Hrabynu, který byl profesorem Ukrajinské hospodářské akademie v Pardubicích a autorem vysokoškolských učebnic v ukrajinštině z oboru geodzie a katastru, a rovněž v letech 1970–1976 o Ing. Oleksandra Jaroševského, který stavěl silnice a mosty v Československu.

Dodatky

Světová federace ukrajinských ženských organizací

Vážená paní dr. Tetjana Bednářová
předsedkyně Sdružení Ukrajinek v České republice
Praha

7. 12. 1998

Vážená paní předsedkyně, drahá paní Tetjano,
drahé členky Sdružení Ukrajinek v České republice.

Máme radost, že na poslední výroční poradě Světové federace ukrajinských ženských organizací 31. října t.r. Vás naše představenstvo SFUŽO, na doporučení výkonného výboru SFUŽO, jednomyslně přijalo do našich řad.

Nyní máme 22 organizace na čtyřech kontinentech.

Těšíme se z toho, že je nás více, že máme nové sestry. Věříme, že s Vámi budeme mít dobrou spolupráci, že budeme v neustálém kontaktu.

Přejeme Vaší mladé organizaci růst, sílu, vytrvalost a úspěchy v práci. Dej Vám Pánbůh štěstí!

Oksana Sokolyková
předsedkyně

Ivanna Kušpetová
tajemnice

Spolek Ukrajinek v ČR
zastoupený předsedkyní
Doc. dr. T. Bednářovou, CSc.

Věc: **PROHLÁŠENÍ**

Prohlašuji, že jsem se na pozvání doc. dr. Bednářové, CSc., zúčastnila regionální konference Světové federace ukrajinských žen, kde jsem přednesla pozdravy od českých žen.

Středisko žen ČSŽ pro oblast Praha – město velice úzce spolupracuje se Sdružením Ukrajinek v ČR formou pozvání, návštěvy různých akcí a plánováním akcí společných, uskutečněných během roku 2000.

Společné akce a vzájemné se poznávání českých a ukrajinských žen žijících na území ČR se datují již od počátku roku 1998.

V Praze 17. 12. 1999

Magdalena Angerová
vedoucí střediska žen ČSŽ
se sídlem Panská 7, Praha 1

Regionální evropská konference Světové federace Svazu žen (SFSŽ)

1. 13. července 1999 uvítal Svaz ukrajinských žen ČR chlebem a solí delegátky SFSŽ (z Kanady, USA, Austrálie, Švýcarska, Belgie, Polska a Německa).
2. V týž den uspořádal Svaz ukrajinských žen společnou večeři.
3. 14. 7. 1999 se uskutečnilo setkání s Ukrajinci žijícími v Praze. Zprávu o činnosti spolku přednesla předsedkyně T. Bednářová.
4. Předsedkyně SFSŽ paní dr. Oksana Sokolyková předala čestné uznání SFSŽ muzikoložce dr. Olze Dutkové, neteři O. A. Vološyna.
5. Jménem Magistrátu hl. m. Prahy pozdravil přítomné pan PhDr. Jaroslav Balvín, CSc.
6. 15. 7. přijal účastníky velvyslanec Ukrajiny v České republice pan A. A. Ozadovskij.
7. Účastníci setkání navštívili památná místa Prahy a také Olšanské hřbitovy, kde odpočívá řada významných ukrajinských vědců, spisovatelů a politiků.
8. 16. 7. se uskutečnil zájezd do Poděbrad, kde ve 20.–30. letech byla Ukrajinská poděbradská akademie. Zúčastněné uvítal starosta města pan Josef Durčanský. Poté navštívili místní hřbitov, kde jsou uloženy urny s popelem jedenácti ukrajinských vědců.

Sdružení Ukrajinek České republiky srdečně vítá chlebem a solí účastníky regionální evropské konference Světové federace žen (SFSŽ) na Ruzyněském letišti

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК
Česká republika

Spolek ukrajinek v České republice

Donátova 8, 1/0, byt 19, 150 00 Praha 5,
Tel.0042 02 / 5732 7649

P O Z V Á N K A
na slavnostní setkání věnované
187. výročí narození a 140. výročí úmrtí
TARASE ŠEVČENKA

ktaré se uskuteční pod záštitou Velvyslanectví Ukrajiny v ČR
v sobotu 10. března 2001 od 15 hod.
v síni Benediktinského opatství **EMAUZY**, Vyšehradská 49, Praha 2
(stanice Karlovo nám. a Moráň tram linek č. 3,4,10,14,16 a 24)

Program:

- Zahájení: Olga Pohoryljak
- Referáty

Taras Ševčenko – intelektuální a morálně etická osobnost
přednese Tat'ána Bednářová

Taras Ševčenko – malíř
přednese Oksana Peleňská

- Přestávka
- Umělecká část

Básně Tarase Ševčenska

přednesou Hanusia Kaminská, Maria, Dufková, Pavlina Benoni,
Marie Horová, studenti ukrajinštiny Filosofické fakulty UK

Písňe Tarase Ševčenska

přednesou Nadija Petrenko - sólistka Kijevské opery a Národního divadla
v Praze, Olexandr Beňa, Volodimer Kovaľ, Serhij Smirnyj

Klavír - Serhij Perepeľatnyk, sólista Operního divadla České Budějovice
Komorní sbor **BYZANTION COLLEGIUM MUSICAE SLAVICAE**
PRAGA pod vedením N. Petrenko

- Program řídí: Lesia Fedik

Současně Vás srdečně zveme na výstavu reprodukcí obrazů Tarase Ševčenska
kteřá bude instalována v prostorách koncertní síně .

Na setkání s Vámi se těší
Spolek ukrajinek v ČR

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК

Чеська Республіка

Spolek ukrajinek v České republice

Donátova 8, 1/0, byt 19, 150 00 Praha 5

Tel.0042 02 / 5732 7649

POZVÁNKA na setkání u příležitosti DNE MATEK

kteřé se uskuteční pod záštitou Velvyslanectví Ukrajiny v ČR

v sobotu 12. května 2001 od 14 hod.

v hotelu „LEGIE“, Sokolská 33, 4. patro

(budova Lékařského domu, Praha 2, stanice metra I.P.Pavlova)

Program:

- Zahájení: Olga Pohoryljak
- Dr. T. Bednářová – **Láska k matce, Symbol lásky k vlasti**
- Růžena Šišková – **Zina Henryk Berezovska** – vzpomínka k 10.výročí úmrtí
- Alena Morávková – **Zina Henryk Berezovska** – moje učitelka a kolegyně
- **Umělecká část**

Kytice básní věnovaných Ženě – Matce

přednesou : Hanusia Kaminská, Marie Dufková, Pavlina Benoni,

Sólo na banduru

přednese Halyna Savčuk , kijevská národní hudební akademie

Národní písně v podání sólistů národního divadla v Praze

Nadiji Petrenko, Vladimira Koval'a, Viktora Byčeka

Houslové sólo

přednese Olga Artjuch – sólistka liberecké opery

Na setkání s Vámi se těší

Spolek ukrajinek v ČR

Spolek ukrajinek v České republice

Donátova 8, 1/0, byt 19, 150 00 Praha 5

Tel.0042 02 / 5732 7649

P o z v á n k a

Sdružení Ukrajinek v ČR, Česká asociace ukrajinců ve spolupráci s Velvyslanectvím Ukrajiny v ČR pod záštitou Ministerstva kultury v ČR a Magistrátu hl. Města Prahy Vás srdečně zvou

na setkání věnované 60. Výročí úmrtí Sofie Rusové

které se bude konat v sobotu 26.2. 2000 ve 13 hod.
 v sále hotelu Legie, 4. poschodí
 (ul. Sokolská 33, Praha 2, stanice metra I.P.Pavlova)

Program:

1. Zahájení – prof. V. Židlický
 2. Referát „Sofie Rusova, významný pedagog a společenský činitel“ – doc. T. Bednářová
- přestávka
3. koreferát „Sofie Rusova v Praze“ – dr. B. Zilyňskij
 4. Vzpomínky na S. Rusovou – paní M.Lošakova – Leontovyčova

Na setkání se těší

Sdružení Ukrajinek v ČR

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК

Чеська Республіка

Spolek ukrajinek v České republice

Donátova 8, 1/0, byt 19, 150 00 Praha 5

Tel.0042 02 / 5732 7649

POZVÁNKA

na setkání u příležitosti

10. výročí státního svátku Dne nezávislosti Ukrajiny

keré se uskuteční ve spolupráci s Velvyslanectvím Ukrajiny v ČR

v sobotu 1. září 2001 od 15 hod.

v síni Benediktinského opatství EMAUZY, Vyšehradská 49, Praha 2
(stanice Karlovo nám. a Moráň tram linek č. 3,4,10,14,16 a 24)

Program:

- Zahájení: Taťána Bednářová
- Slavnostní uvítání: poradce Velvyslanectví Ukrajiny v ČR p.Jevgen Petrovič Perebyjnis

- *Umělecká část*

básně věnované Ukrajině

přednesou Nataliia Šulga, Hanusia Kaminská, Marie Dufková, Pavlina Benoni,
Maria Prokopjuk, Marta Šelenko

dětská recitace

- *Přestávka, občerstvení*

árie z oper a operet, národní písně

přednesou Nadija Petrenko - sólistka Kijevské opery a Národního divadla v Praze,
Olexandr Beň - sólista Operního divadla České Budějovice, Volodimer Koval' - sólista
Národního divadla v Praze

Klavír · Serhij Perepel'atnyk, sólista Operního divadla České Budějovice

Program řídí. Olga Pohoriljak

Na setkání s Vámi se těší
Spolek ukrajinek v ČR

ОБ'ЄДНАННЯ
УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК
Чеська Республіка

Spolek ukrajinek v České republice
Donátova 617, byt 19, 150 00 Praha 5
Tel.0042 02 / 5732 7649

POZVÁNKA
na promítání filmu
Velký hladomor
na Ukrajině
v letech 1932 – 1933

kteřé se uskuteční ve spolupráci s Magistrátem Hl.m.Prahy,
Velvyslanectvím Ukrajiny v ČR
a Sdružením ukrajinců a příznivců Ukrajiny

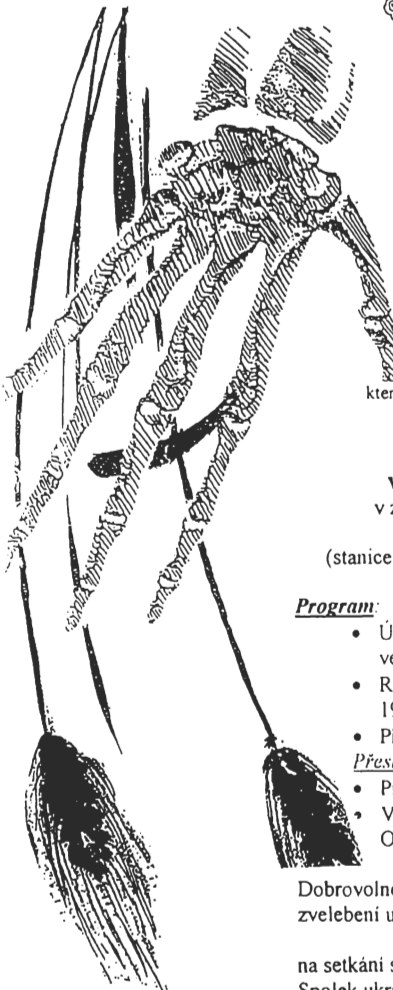
v sobotu 24. listopadu 2001 od 14 hod.
v zasedací síni Magistrátu Hlavního města Prahy,
Mariánské náměstí 2, Praha 1
(stanice Metra Staroměstská, nebo tram. linek č. 17,18, a 22)

Program:

- Úvodní slovo přednese jeho excelence S.I.Ustýč, velvyslanec Ukrajinské republiky v ČR
- Referát na téma „Hladomor na Ukrajině v letech 1932 – 1933“ uvede Bohdan Zilynskyj
- Přednes básní věnovaných tomuto tragickému období
Přestávka
- Promítání dokumentárního filmu „Hladomor na Ukrajině“
- Vystoupení Sboru Sv. Klimenta pod vedením O.Madlovové

Dobrovolné vstupné vítáme! Vybraná suma bude věnována na zvelebení ukrajinských hrobů na Olšanském hřbitově v Praze.

na setkání s Vámi se těší,
Spolek ukrajinek v ČR
a Sdružením ukrajinců a příznivců Ukrajiny

Národní rada ukrajinských žen s úctou sklání hlavu před veleváženou jubilantkou – paní senátorkou Františkou Plamínkovou.

České ženské hnutí může s hrdostí říci: ona je naší představitelkou, ona po celý svůj šlechetný život bojuje za naše práva. A český lid má ve své senátorce takovou opravdovou a upřímnou činitelku, která se celý svůj život věnuje práci pro dosažení blahobytu svého lidu a jeho důstojného postavení mezi ostatními kulturními národy.

Pro nás, Ukrajinky, osobnost paní senátorky, její vlastenecká práce, plná oddanosti, zasluhuje zvláštní úcty, jak co do jejího širokého státnického pojetí, tak i co do rozmanitosti její veřejné práce, vždy osvědčené ideou demokratismu a prodchnuté úsilím o pravdu a spravedlnost.

Měla jsem zvláštní příležitost seznámit se s veleváženou paní Plamínkovou v prvních letech svého příjezdu do Prahy a vidět ji v různých okamžicích jejího neobyčejně činorodého života. Přicházela jsem k ní vždy ve veřejných záležitostech, a jak srdečně se chovala pokaždé, když bylo zapotřebí její rady, její pomoci, ať v nějaké ukrajinské záležitosti, tak ve věci zvláštní pomoci ukrajinským ženám a dětem.

Nebylo však nijak snadné dostat se s našimi záležitostmi k ní do úřadu, k přetíženému, unavenému člověku; bylo třeba jít do soukromého bytu nejpozději v 8 hodin ráno, a naše drahá paní často vyslechla naše stížnosti a prosby ještě na loži, ale nikdy neodmítla tato pro nás tak drahá setkání. Nyní již máme možnost hledat paní senátorku v jejím přijímacím pokoji v senátu. I tam jsem se s láskou dívala, jak se stejnou pozorností vyslechne všechna osobní přání, s nimiž se k ní obrací ženy různého věku a různých kulturních kruhů. A viděla jsem, že od ní nikdo neodcházel nepovzbuzen jakoukoli nadějí nebo laskavým slovem.

Není na nás, cizinkách, abychom hodnotily tu obrovskou politickoveřejnou práci, kterou paní Plamínková vykonává i ve vysokých vládních institucích Československé republiky, uprostřed svého národa. Připomínám to, neboť mám radost, že ideály velevážené jubilantky jsou blízké těm stavebním základům, na nichž jsme my, Ukrajinky, i sobě budovaly ženské hnutí na Ukrajině a dávaly jsme je do bezprostřední souvislosti se současnými politickoveřejnými hnutími, jimiž žila celá ukrajinská společnost, i s věčnými principy pravdy a altruismu.

Právě za to si vážíme drahé jubilantky, máme ji rádi a nikdy nezapomeneme, že v nejtěžším okamžiku emigrantského života jsme pocítovali její pochopení pro těžké utrpení ukrajinského národa. Jednou, možná i v nedaleké budoucnosti, se před námi otevře brána Zlatohlavého Kyjiva a my přivedeme váženou paní do našeho Národního shromáždění a řekneme našim ženám: „Toto je velká občanka té Československé republiky, která v těžkých dobách, jediná v celé Evropě, se k nám chovala jako k bratrskému národu. Važte si jí a učte se od ní chápat politickoveřejné státní záležitosti naší Ukrajiny.“

Národní rada ukrajinských žen srdečně zdraví váženou paní senátorku a přeje jí dlouhá, dlouhá léta a dobré zdraví, aby mohla ještě dlouho vykonávat svoji užitečnou práci.

*Prof. S. Rusovová, předsedkyně
Národní rady ukrajinských žen*

¹ Františka Plamínková. U příležitosti 60. jubilea v red. M. Omelčenkova vydala Česko-ukrajinská kniha, Praha 1935

Plamínková Františka (5. 2. 1875–30. 6. 1942) – feministka, novinářka a politická činitelka národně socialistické strany, povoláním učitelka, 1923–1942 předsedkyně Ženské národní rady, 1925–1939 senátorka Národního shromáždění. Popravena za heydrichiády.

Praha

Konference začala na Velvyslanectví Ukrajiny v Praze 14. června. Pan A. A. Ozadovs'kyj, ukrajinský velvyslanec, přivítal delegáty. Během této návštěvy otec Serhij Il'nic'kyj celeburoval panychidu na Olšanském hřbitově na počest Sofiji Rusovové, Zinajdy Mirné, Oleksandra Olese, čestných členů Ukrajinské společnosti. Dr. T. Bednářová uvedla jejich stručný životopis. Večer se delegáti sešli s členy Ukrajinské společnosti. Lydija Rajčincová, předsedkyně Ukrajinské iniciativy, je přivítala v České republice. Dr. Olze Dutkové byl udělen status čestné členky Světové federace ukrajinských ženských organizací za její mnohaletou práci pro společnost jako skladatelky a dirigentky v Praze. Dr. Dutková je neteř dr. A. Vo-lošyna, který byl prezidentem Karpatské Ukrajiny a transformoval ji v autonomní ukrajinský stát 11. října 1938.

Poděbrady

Starosta Josef Durčanský přivítal delegáty na radnici, kde přijímací místnost byla vyzdobena ukrajinským a českým praporem. Hosté navštívili starý zámek, v němž v meziválečném období sídlila Ukrajinská hospodářská akademie a Ukrajinský technický institut. Otec Serhij Il'nic'kyj celeburoval panychidu na hřbitově poblíž kolumbária, v němž jsou uloženy ostatky V. Konnor-Vilyns'ké a dalších významných pracovníků poděbradské akademie.²

Dr. Tetjana Bednářová

VELKÝ UMĚLE VYTVOŘENÝ HLAD NA UKRAJINĚ V LETECH 1932–1933³

(zkráceno)

Sdružení Ukrajinek v České republice 24. listopadu 2001 si ve spolupráci s Magistrátem hlavního města Prahy, Velvyslanectvím Ukrajiny v České republice a Sdružením Ukrajinců a jejich příznivců připomnělo v konferenčním sále magistrátu Den památky hladomoru.

Již třetím rokem prezident Ukrajiny L. D. Kučma prohlašuje jeden den v posledním listopadovém týdnu každého roku Dnem smutku.

V tomto roce si Ukrajina a Ukrajinci na celém světě připomínají 69. výročí jedné z největších tragedií Ukrajiny – hladomor v letech 1932–1933. Lidská srdce rozechvívá pravda o genocidě – hladomoru v polovině 20. století na rodné ukrajinské půdě.

Obilí voda nesmyla, uragán nezničil, oheň nespálil. Hlad vznikl uměle, vyvolán nenávistnou touhou Stalina a jeho přísluhovačů, snaživých vykonavatelů jeho zvlůle, aby způsobili masové vyhlazení ukrajinského rolnictva, synů a dcer ukrajinského národa, a na další léta jej udržovali ve strachu a pokoře.

Stalinismus pečlivě zametl stopy svých zločinů. Skláníme hlavy před tragickým počtem 10 milionů obětí stalinismu zemřelých hladem.

Vzpomínka obětí hladomoru se konala s tímto programem: uvítání – dr. Tetjana Bednářová, úvodní slovo – velvyslanec Ukrajiny v ČR doc. S. I. Ustyč, referát na téma Hladomor na Ukrajině v letech 1932–1933 – dr. B. Zilyns'kyj.

Po přestávce jsme se zatajeným dechem zhlédli videofilm Hladomor na Ukrajině v le-

² Ukrainian woman in the world, Toronto, Kanada 1999, č. 26, s. 2–3

³ Ukrajinka v sviti, 2002, č. 1, Toronto, Kanada

tech 1932–1933, v němž byl na základě hodnověrných dokumentů, archivních materiálů a svědectví očitých svědků odhalen v historii lidstva nebyvalý zločin stalinismu proti ukrajinskému národu. Na tento film nebylo možno hledět bez nesmírné bolesti. Nemáme slov, abychom vyjádřili utrpení hladovějícího člověka a tragedii ukrajinského národa, kterou způsobili vyvrhelové mučením lidí hladem.

Nezapomeňme na miliony našich bezejmenných krajanů, kteří zahynuli mučednickou smrtí. Hovořme pravdu o těch dnech a nezapomínejme na tragické dějiny ukrajinského národa.

Praha, 2002

SVĚBYTNÝ TALENT (zkráceno)

Ukrajinská společnost v Praze dobře zná Mariji Horovou–Myšanyčovou, která zřídila ve svém domě opravdové muzeum – muzeum rodné vsi Nyžního Studeného v Mižhirske oblasti, odkud před 60 lety odešla do dalekého světa. Osud spojil její další život s Prahou, kde se ocitla mezi zakarpatskými Ukrajinci, kteří zde společně s východoukrajinskou emigrací tvořili ukrajinskou kulturu a pracovali pro vysněný budoucí ukrajinský stát. Její domácí etnografické muzeum, v němž je vystaveno mnoho exponátů národní kultury rodné verchovynské vsi – výšivky, ručníky, příkrývky, kraslice, nádobí, vzorky oblečení aj. – se stalo malým ukrajinským centrem v Praze, které přitahuje krajany a udivuje Pražany svou krásou a barvitou svěbytností.

Svým dobrým a neklidným pracovitým životem přinesla sem tato skromná a příjemná zakarpatská žena lásku k rodnému kraji, k jeho vysoké duchovnosti, nezřekla se rodného kořene, nezapomněla na libozvučnou rodnou řeč. Mateřský jazyk a rodná píseň se staly souputníky jejího života v cizině, pomohly jí utvrdit se jako Ukrajinka, která se dočkala vzniku vysněného nezávislého ukrajinského státu.

Tvůrčí povaha Marije Horové–Myšanyčové se projevila i v písni. Je nositelkou ústní literární tradice Ukrajinských Karpat, v dětství si osvojila bohatou paletu národních písní, obrazné národní myšlení, naučila se spatřovat vysokou poezii i v nejobyčejnějších věcech. V jejím repertoáru jsou četné národní písně – kolomyjky, ústní vyprávění, pozorování verchovynských zvyků, vyprávění o svátcích i všedních dnech vesničanů a o jejich víře i pověrách. Její etnografické kresby z 20. – 30. let jsou předmětem vědeckého zájmu.

Kniha *Hory, moji hory!* (*Hory, moje hory!*) – to je zvláštní poetický svět prostého člověka, který se narodil a vyrostl v kraji, v němž převažuje poetický světonázor, kde „zpívá kolomyjky i malé dítě“. M. Horová–Myšanyčová je zároveň i nositelem a tvůrcem této zvláštní poezie. Odráží se v něm veškeré kouzlo, prostota i naivita obrazného národního myšlení venkovských obyvatel Verchovyny.

Měli bychom být vděční Mariji Horové–Myšanyčové za to, že přes desetiletí bouří a nečasu v cizině přenesla ve svém srdci lásku k rodnému kraji, k Ukrajině, k mateřskému jazyku. Její poezie, kolomyjky, vyprávění, pravdivé příběhy, sebrané v této knížce, to vše se dostává ukrajinskému čtenáři jako svědectví vysokého tvůrčího nadání našeho národa a jeho inklinace k poezii.

Rád jsem napsal těch několik řádek o knize Marije Horové–Myšanyčové, která je mou vzdálenou příbuznou z Nyžního Studeného, rodné vsi mého otce. O ní i o jejím domácím muzeu v Praze jsem se dozvěděl až před několika lety, již v době nezávislé Ukrajiny.

Prof. Oleksa Myšanyč

člen-korespondent Národní akademie věd Ukrajiny

КАБІNET МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ПИТАНЬ
ПОВЕРНЕННЯ В УКРАЇНУ
КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ

№ 11

*За винятковий внесок у справу
збагачення, збереження національної
історико-культурної спадщини та
повернення культурних цінностей до
духовної скарбниці України*

*Національна комісія з питань повернення
в Україну культурних цінностей*

П Р И С В О Ю Є

Марії
Горовій-Миманіч
(Чеська Республіка)

З В А Н Н Я
„ПОЧЕСНИЙ ЧЛЕН
НАЦІОНАЛЬНОЇ КОМІСІЇ“

Голова Національної комісії О. ФЕДОРУК

М. П.

м. Київ, «*16*» *травня* р. *2001*

V posledních letech se objevila řada publikací různých autorů, kteří očišťují dějiny Zakarpátí od falzifikací a pomluv, „vlastních“ i cizích. Avšak vytvořit komplexní obraz A. Vološyna jakožto veřejného činitele, jako velkého národního politika, jako učence a vlastence rodného kraje a Ukrajiny nedokázal nikdo. Tuto nesnadnou práci vzala na sebe docentka Univerzity Karlovy v Praze, dr. Tetjana Bednářová; a my máme příjemnou příležitost odvděčit se jí za to, že se od nynějška černé skvrny a insinuační co se týče A. Vološyna jakožto „zaprodance“, „zrádce“, „pomahače fašismu“, „politického avanturisty“, „zakladatele fašistického režimu“, „Hitlerovy loutky“ atd. ocitly v propadlišti dějin – v témže jako i SSSR, v jehož podmínkách „tvořili“ veškerou tuto špínu jeho představitelé.

Autorka provádí všestrannou analýzu vědeckopedagogických pohledů A. Vološyna na materiály jeho příruček Lohika (Logika), Korotka istorija pedahohiky (Stručné dějiny pedagogiky), Pro škiľne pravo budučoju Ukrajins'koji deržavy (O školním právu budoucího ukrajinského státu). Pro A. Vološyna jsou dějiny pedagogiky jednotou „logického a historického principu“. Podrobně vysvětluje jejich všeobecně osvětový, didaktický, výchovný, učební a dokonce prognostický význam. A. Vološyn je dobře obeznámen s tím, co bylo vytvořeno před ním v historické vědě Evropy a Ameriky.

Jakožto pedagog – myslitel a praktik považuje A. Vološyn za nezbytné vytvářet výchovný a učební proces na základě širokého humanitárního komplexu – studia jazyků, dějin, literatury, hudby, malířství, jakož i matematiky a přírodních věd. Povinné se má praktikovat práce a tělesná výchova. Ovládnutí znalostí však není cílem pro sebe. Hlavním ve výuce a výchově je vypěstovat v každém mladém člověku vnitřní duchovní faktor, který se dále, přetvořen v určité ideje, stane příčinou vytvoření materiálních realit, s jejichž pomocí budou vychovanci, když se stanou dospělými, naplňovat svůj život a svoji zemi novými výdobytky, čímž pozvednou sebe i svůj národ na vyšší vývojový stupeň. Takovéto názory na problémy výchovy jsou i nyní považovány za aktuální ve sféře světové pedagogické vědy.

Monografie dr. Tetjany Bednářové Avhustyn Vološyn – deržavnyj dijač, pedahoh – myslitel (A.V. – státní činitel, pedagog – myslitel, Lviv, Osnova 1995) se vyčleňuje z proudu společenskopolitické literatury. Odlišuje se svou vědeckou aktuálností, vznešenou cílevědomostí – pro utvrzení historické pravdy a spravedlnosti. Tím autorka nepopíratelně vyvolává odpovídající dojmy jak u „věrejších“ lidí, tak i u obětavých pracovníků ukrajinské státnosti, zvláště v rodném kraji Avhustyna Vološyna.

⁴ Za viľnu Ukrajinu, Lviv, 6. 2. 1996

№ 082

**МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
УКРАЇНИ**

НАГОРОДЖУЄ

ПОЧЕСНОЮ ГРАМОТОЮ

Тетяну Беднаржову

(Чеська Республіка)

З нагоди 10-ї річниці Незалежності України

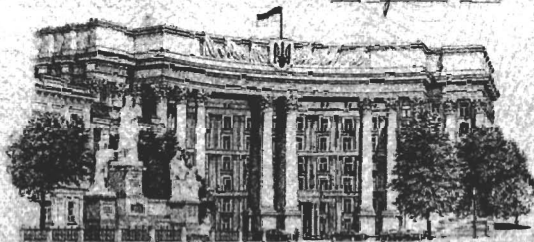
та за вагомий внесок у справу

консолідації світового українства

МІНІСТЕР

А.М. ЗАСЛAVKO

20 січня 2001

КС/18

Čestné uznání Ministerstva zahraničních věcí Ukrajiny Tetjaně Bednaržové u příležitosti 10. výročí samostatnosti Ukrajiny za významný přínos pro konsolidaci světového Ukrajinstva

VÝZNAMNÝ PEDAGOG SE VRÁTIL NA UKRAJINU ⁵

O publikaci knihy Stepan Siropolko – podvižnyk ukrajins'koho škil'nyctva (S.S. – obětavý pracovník ukrajinského školství)

(zkráceno)

Je zřejmé, že jádrem výzkumu je barvitá postava Stepana Siropolka. Narodil se v r. 1872 v Poltavském kraji v rodině potomka záporožských kozáků. Matka byla sestřenicí manželky Symona Petljury. Absolvoval právnickou fakultu Moskevské univerzity. Pracoval jako vedoucí oddělení národní osvěty Tulske a posléze Moskevské gubernské správy. Redigoval pedagogické časopisy. Publikoval v časopise Svoboda, který redigoval Avhustyn Vološyn, v kyjivském časopise Svitlo, jehož spoluzakladatelkou byla Sofija Rusovová. Plodně spolupracoval s časopisem Ukrajinskaja žizn' (Moskva), který redigoval S. Petljura. Výbuch osvobozených úsilí ukrajinského národa v r. 1917 ho povolal do vlasti, kde Siropolko pracoval jako poradce generálního sekretariátu národní osvěty a od července 1919 jako náměstek ministra národní osvěty UNR. V exilové vládě S. Petljury v Polsku zaujímal post ministra osvěty a od července 1923 řídil Ministerstvo vnitra, cest, pošty a telegrafu. V r. 1925 se Siropolko přestěhoval do Prahy, kde byl profesorem Ukrajinské vysoké školy pedagogické M. Drahoňanová. Plnil rovněž povinnosti předsedy Výboru pro pomoc hladovějícím na Ukrajině.

Vedle hlavního hrdiny přicházejí ze stránek knihy docentky Bednářové k našim současníkům četné jiné historické postavy. Spolu se Siropolkem pracovali v Praze Sofija Rusovová, Vasil' Barvins'kyj, Nestor Nyžankivs'kyj, Ivan Mirnyj, Ivan Horbačevs'kyj, Volodymyr Sičyns'kyj, Ivan Ohijenko, Avhustyn Vološyn... V knize je působivá Portrétní galerie významných osob, kterou předkládá autorka na základě tvůrčího odkazu profesora Siropolka. Dokonce i významné události sotva dokáží odtrhnout čtenáře od nástinu života a díla Symona Petljury, prodchnutého množstvím zajímavých fakt ze soukromého života významného politika, zvláště z období emigrace. Pozornost zasluhují vyprávění o Mychajlu Hruševs'kém, Petru Cholodném, Ivanu Stešenkovi, Borysu Hrinčenkovi, Petru Niščyns'kém aj. Když listujeme stránkami monografie, očitáme se v ozduší velkých činů, nacházíme se v kruhu významných osobností, přesvědčujeme se, že ukrajinská věda a kultura daly světu plejádu jmen, na něž by mohl být hrdý jakýkoli vysoce civilizovaný národ.

Nejvíce se kniha bude hodit pedagogům. Siropolkovy ideje o jednotné škole, t.j. všeobecně dostupné, národní, výchovné i pracovní, jsou dosud aktuální. Neméně závažné jsou jeho myšlenky o decentralizaci řízení osvěty a autonomie školy, o osvobození vědeckého myšlení, zavedení mimoškolního vzdělávání do okruhu zájmů všeobecně lidské kultury, o obnovení středisek Osvěty, o svobodě tištěného slova a soukromé iniciativě.

Stepan Siropolko zemřel 21. února 1959.

Vzpomínám si, že v květnu r. 1991 jsme my, ukrajinští účastníci první mezinárodní konference o zločinech komunismu, která se konala v Praze, navštívili Olšanský hřbitov, kde jsme se poklonili hrobu Oleksandra Olese a poté jsme navštívili místa posledního odpočinku úředníků UNR. Kdosi z kolegů mě upozornil na náhrobek rodiny Siropolkových. Tak jsem se poprvé setkal s velkým ukrajinským pedagogem a státním činitelem. Díky Tetjaně Bednářové jsme se setkali podruhé, nyní již na Ukrajině.

Jurij Zajcev

kandidát historických věd

⁵ Vysokyj zamok, Lviv 29. 12. 1999

DĚKOVNÝ DOPIS paní Oksany Steľmašenkové – vedoucí skupiny dětí z Vyšhorodu (4. černobylská zóna), které přijaly v rodinách členky Sdružení Ukrajinek v ČR ⁶
(zkráceno)

„Zvoním na zvon díky a chci, aby tento zvon zaslechlí všichni všude“ (tak začíná dopis paní Oksany). Chtěla bych rozhlásit, jak členky sdružení pomohly našim dětem. Děti se již ve Vyšhorodě těšily, že budou pět dní pobývat v Praze v rodinách. A tento čas nastal. Vyšli jsme z metra a spatřili ženy, které nás čekaly. Radost v očích u nich i u nás – a hlavní bylo, že nás pozdravily Dobryj deň ukrajinsky! Dobryj deň znělo v ovzduší, zpívalo v srdci a zářilo v očích.

Na druhý den mi děti – překřikovaly jedno druhé – vyprávěly, v jakých krásných rodinách žijí, jak o ně výborně pečují a hlavně že jsou velice zajímavé večerní rozhovory. Drahé naše členky Sdružení Ukrajinek v Čechách, srdečně Vám děkujeme za vynikající organizaci, děkujeme, že jste děti přijaly nejen ve svých domovech, nýbrž i ve svých srdcích. Pro Vás jsme připravovali koncerty, pro Vás jsme přednášeli ukrajinskou poezii.

Přejeme Vám hodně zdraví, úspěchů ve Vaší činnosti ve prospěch Ukrajiny a dlouhý život.

S úctou

Oksana Steľmašenková
(podpisy dětí)

Společenství pomoci, Šafaříkova 158, 362 52 Jáchymov

DĚKOVNÝ DOPIS

V Praze se o děti a dospělé staraly rodiny sdružené ve Spolku ukrajinských žen. Velmi iniciativní byla předsedkyně doc. dr. Tetjana Bednářová a sekretářka Naděžda Peteržiková, velmi dobře se staraly paní Lesja Fedyková, Naděžda Peteržiková, Jiřina Špajzová, Marta Šalenková, Jaroslava Rudová, Chrystja Jojková, Tamara Mrázová, Odarka Ljubačinská. Velké díky patří za pomoc i panu Mykolovi Rusnickému a panu Šalenkovi.

Všechny rodiny byly s dětmi spokojeny, nikde nebyly podstatné problémy. Šťastné byly i děti. Proto všem uvedeným rodinám patří náš nejpříjemnější dík.

Jiří Machat

Ve dnech 18. 5.–8. 6. 1994 se uskutečnila na Ukrajině (Lviv, Kyjiv, Žytomir, Černivci) zajímavá výstava umělecké tvorby Ing. Stanislava Weigela z Prahy s kulturním programem. Tato úspěšná výstava obrazů s duchovní tematikou přispěla k prohloubení naší vzájemné spirituality, která vychází ze společných pramenů ještě z dob počátků křesťanství v našich zemích (obraz Sázavského kláštera), a také přispěla k zvednutí nezdravé opony, která rozdělila Evropu na Východ a Západ. K dosažení záměru výstavy také ve značné míře přispěla paní Stefanija Stefanjuková, která přeložila texty rozjímání k jednotlivým obrazům do ukrajinštiny, a paní doc. T. Bednářová, která se zúčastnila výstavy jako tlumočnice. ⁷

⁶ Ukrajina 073000, Kyjivská obl., město Vyšhorod, ul. Dniprovs'ka 8, byt 31. Oksana Steľmašenko

⁷ Jedynym serdcem, Zpravodaj řeckokatolíků, 1994 Praha, č. 5. str. 9

SVAZU UKRAJINEK ČESKÉ REPUBLIKY

PODĚKOVÁNÍ

Z pověření členky svazu pí Zenoviji Rysejové jsme my, členky sociální péče Sambirské organizace Svazu Ukrajinek, k svátku svatého Mikuláše připravily dárky pro dětský domov Libeček v městě Sambiru.

Pí Zenovija Rysejová předala 75 \$ od Svazu Ukrajinek České republiky pro Libeček, což představuje 388 hřiven 50 kop. (kvitance výměny 4387.03 je přiložena). Za tyto peníze bylo pro děti zakoupeno cukroví, jablka, mandarinky a vše bylo dětem předáno o svátku svatého Mikuláše 19. prosince 2001 (šeky na zboží jsou přiloženy).

Jménem dětí dětského domova Libeček a Sambirské organizace Svazu Ukrajinek Vám vyjadřujeme vřelý dík!

Členky komise sociální péče

Nadija Bohdanová
Oksana Chortová
Vira Stecyková

*Koncert dětí z města Vyšhorod (4. černobylská zóna)
v katolickém českém gymnáziu na Vinohradech*

Na vánočním a jordanovém setkání dne 21. 1. 2001 sólistka Kyjivské opery a Národního divadla v Praze Nadja Petrenková a sbor Byzantion Collegium Musicae slavicae Praga. Nadja Petrenková s manželem Viktorem Byčenkem zpívají duet

Účastníci konference věnované 60. výročí úmrtí S. Rusovové (zleva: Dr. T. Bednářová, Dr. J. Balvín, R. Rešetnjaková, Dr. B. Zilynskyj, Dr. J. Vondráková)

Setkání v Praze s představiteli Svazu Ukrajinek Estonska

Účastníci konference SFSŽ navštívili památná místa Prahy a také Olšanské hřbitovy, kde odpočívá řada významných ukrajinských vědců, spisovatelů a politiků

Účastníci setkání na zájezdu do Poděbrad, kde ve 20.–30. letech byla Ukrajinská poděbradská akademie. Zúčastněné uvítal starosta města pan Josef Durčanský. Poté navštívili místní hřbitov, kde jsou uloženy urny s popelem jedenácti ukrajinských vědců

Paní Oksana Pelens'ká na Ševčenkově večeru, věnovaném 186. výročí narození Tarase Ševčenko, vystupuje s referátem na téma Ševčenko jako umělec

Účastníci setkání, věnovaného 187. výročí narození Tarase Ševčenka

Vzpomínkový akt u pamětní desky, věnované prvnímu necenzurovanému vydání Kobzara v Praze v r. 1876, připraveného Sofijí a Oleksandrem Rusovovými. Slovo má Mgr. Lidija Rajčincová. Přítomní: velvyslanec Ukrajiny v ČR S. I. Ustyč, referentka velvyslanectví paní Nataalka Kolisničenková, paní Marta Šalenková, pan Mykola Rusnyc 'kyj aj.

Slavnostní ceremoniál předání obrazu I. Horbačevského, který byl v letech 1902–1903 rektorem české Univerzity Karlovy. Obraz namalovala neteř I. Horbačevského, významná malířka Iryna Nosyk z Toronta a prostřednictvím T. Bednářové poslala jako dar Univerzitě Karlově. Zprava: rektor UK prof. Ivan Wilhelm, prof. Stanislav Štípek, velvyslanec Ukrajiny v ČR doc. Serhij Ustyč, jeho manželka doc. Světlana Ustyčová a doc. Tetjana Bednářová

*Konference věnovaná Dnu matek 14. 5. 2000.
Paní Ol'ha Pohoriljaková vítá hosty konference*

Slavíme Den matek

*Prezentace knih dr. Bohdana Zilynského *Ukrajinská literatura v českém kontextu v letech 1965–1994* a doc. Tetjany Bednářové *Fedir Steško – pedagog a hudební teoretik*.
Zleva: Nadja Labová, dr. Bohdan Zilyns'kyj, doc. dr. Tetjana Bednářová, náměstek ministra kultury J. Racek, doc. ing. Zdeněk Trojan – zastupitel hl. m. Prahy, náměstek primátora hl. m. Prahy Otto Kechner*

Členky Sdružení Ukrajinek v České republice položily květiny na hrob jednoho z nejvýznamnějších světových učenců – fyzika, elektrotechnika a vynálezce prof. Ivana Puljuje (zleva: Lesja Fedyková, Nadja Peteržiková, Chrystja Jojková, Tetjana Bednářová)

Členky Sdružení Ukrajinek u hrobu paní Oksany Kosač-Šimanovské (sestry Lesji Ukrajinky) dr. Ziny Berezovské a jejího manžela Kosti Berezovského

Sdružení Ukrajinek v České republice s ukrajinským velvyslanectvím v ČR slaví 10. výročí státního svátku Dne nezávislosti Ukrajiny. Účastníky uvítali Tetjana Bednářová, poradce ukrajinského velvyslanectví Jevhen Petrovič Perebjynis, Olha Pohoriljaková a dr. Jaroslav Balvín

Uctění Dne paměti hladomoru uměle vytvořeného bolševickou mocí na Ukrajině v letech 1932–1933

*Děti z černobylské zóny na odpočinku v České republice.
Uprostřed stojí ing. Borys Zajíc, Tetjana Bednářová, Stepanija Stefanjuková*

Loučení s dětmi na nádraží

Tetjana Bednářová

**80. výročí založení Sdružení ukrajinských žen
v Československu (České republice)**

Přeložil Nikolaj Savický

Vydalo Sdružení Ukrajinek v České republice

*Publikace byla financována hlavním městem Prahou z Celoměstských programů
na podporu aktivit národnostních menšin na území hl. m. Prahy pro rok 2002*

Design Radix, spol. s r. o.

Tisk SWL – ofsetová tiskárna

Stran 56

Vydání první

Praha 2002

